

Rum i förändring

- en studie av Stapelbäddsparken sedd ur ett genusperspektiv

Ett examensarbete inom landskapsarkitektprogrammet

vid Fakulteten för Landskapsplanering, Trädgårds - och Jordbruksvetenskap, SLU, Alnarp, 2008:12

av **Karolina Alvarson**

Rum i förändring

- en studie av Stapelbäddsparken sedd ur ett genusperspektiv

Public space in development

- a study of Stapelbäddsparken from a gender perspective

Karolina Alvarson, 2008-02-15

Examensarbete om 30 hp inom landskapsarkitektprogrammet, område Landskapsarkitektur vid Fakulteten för Landskapsplanering, Trädgårds-och Jordbruksvetenskap, SLU, Alnarp, vol. 2008:12

Handledare: Mats Lieberg

Biträdande handledare: Maria Kylin

Examinator: Carola Wingren

Biträdande examinator: Eva Gustavsson

Foton och bildmaterial där inget annat anges är författarens.

Omslagsbild är ett foto taget av författaren på en feministtapet gjord av konstnärskollektivet Megafån; Freja Bäckman, Heidi Lunabba och Fredrika Biström. www.megahem.info.

Kartor och planer är gjorda av författaren med underlag från respektive källa.

Nyckelord. Stapelbäddsparken - genusperspektiv – fysisk planering - offentlighet – ungdomsoffentlighet

Key words. Stapelbäddsparken - gender - physical planning - public space - youth culture

Stapelbäddsparken en tisdag eftermiddag i september

Var ska man ta vägen egentligen? Det är verkligen som att komma ut på en gigantisk scen. Parkerade cykeln bredvid caféet som tyvärr var stängt. Synd, hade tänkt köpa en kanelbulle. Höll mig i den grusade utkanten, tog lite kort. Containerbiblioteket var också stängt. Hittade en feministtapet. Snygg. Dagens utropstecken! Verkar vara en produkt från någon workshop. Men var är tjejerna? Massor med killar i olika åldrar så långt ögat kan nå. Svischandes, hoppandes och rullandes. Längst bort hittar jag en mamma, en pappa och eventuellt en morfar eller en farfar. Fortsätter att strosa runt i utkanten i gruset. Här vet jag säkert att jag inte är i vägen. På gruset kan man ju inte gärna skejta. Hittar en cool betongklump att sitta på, på lagom avstånd för den som bara vill observera, utan att observeras. Stapelbädden är stor. En stor koloss med plats för både det hårda och det mjuka. Gräs och andra växter har slagit sig ner för att gro mellan betong, järn och kalksten. Kan man se havet från toppen? Bara litegrann visar det sig. Synd. Stapelbädden känns som en stor läktare att sitta på ifall det skulle vara konsert nere på torget, dvs. den platta ytan med stora betongplattor där skejtarna just nu har satt upp mobila, provisoriska småramper. Det blåser rätt mycket. Det känns som att det alltid blåser i Västra Hamnen. Men solen är i alla fall framme, tillsammans med lindarnas lövverk bildas ett rasslande ljusspel som avtecknar sig mot stapelbädden. Återigen det hårda mot det mjuka organiska. Längs med ena väggen finns en speciell plats för graffiti. Det är i princip bara här det finns. Resten av parken är fri från målningar och har även klarat sig från klotter. Jag upptäcker en trappa upp till stapelbädden. En oväntad detalj, kanske ett gömställe? Nere på torgytan har de provisoriska ramper som för tillfället inte används av skejtarna förvandlats till rutschkanor och klätterställningar av de riktigt små barnen. Övervakade av sina föräldrar klättras och rutschas det för fulla muggar.

Förord

Detta arbete hade sett helt annorlunda ut utan hjälp och engagemang från ett flertal människor som jag har stött på längs med vägen på denna arbetsprocess. Jag skulle därför vilja tacka följande personer för att ni tog er tid och ville vara en del av detta arbete.

Stort tack till;

Mina handledare Mats Lieberg och Maria Kylin som har hjälpt till att bolla idéer, strukturera och peppa.

John Magnusson, Föreningen Bryggeriet och Caroline Lundholm, projektledare för projekt Stapelbäddsparken, för synpunkter och idéer samt en intressant diskussion angående genusperspektivet.

Andrea Andersson Antunes och Pernilla Lindorn-Prabert, Föreningen Bryggeriet för tips och synpunkter.

Ronny Hallberg f.d. medlem i styrgruppen för Stapelbäddsparken för en intressant och givande intervju.

Ewa Sundström Malmö Gatukontor som har bistått med kartmaterial och bakgrundsinformation.

Anna Peetre WSP Samhällsbyggnad, Helsingborg för ditt intresse och för att du tagit dig tid att engagera dig i mitt arbete.

Tack till konstnärskollektivet Megafån med Freja Bäckman, Heidi Lunabba och Fredrika Biström som har gjort feministtapeten som jag har använt som framsida. Tapeten har nu tapetserats i olika delar av världen, däribland Stapelbäddsparken, och för den som vill veta mer kan man gå in på Megafåns hemsida www.megahem.info

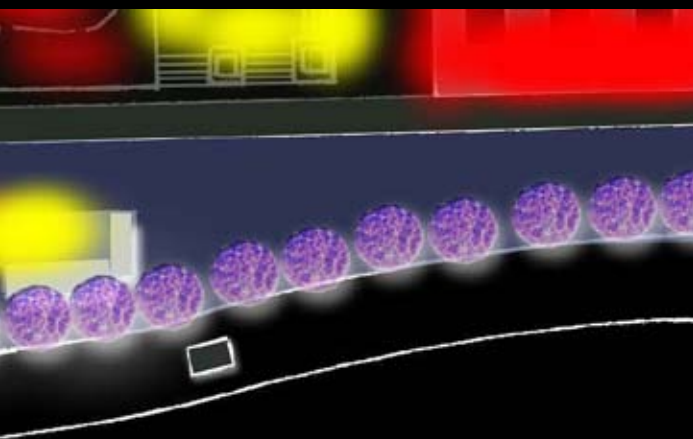
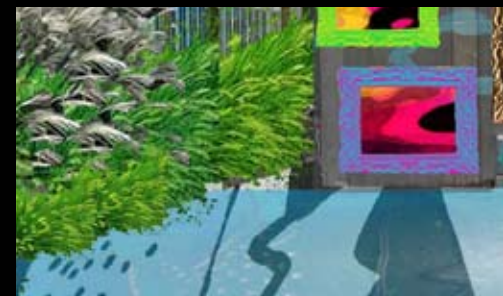
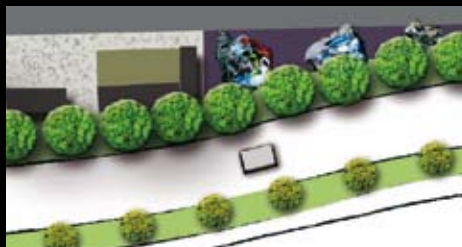
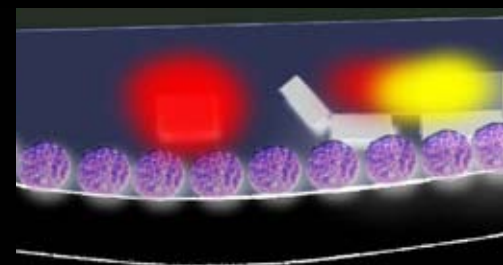
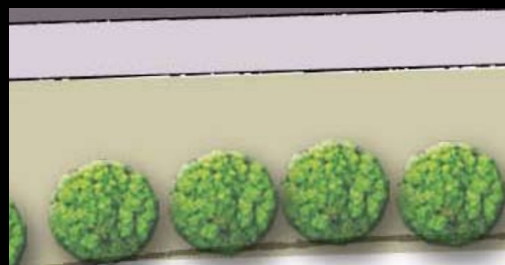
Till sist vill jag också tacka min familj och mina vänner som har fått agera bollplank i tid och otid.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	8	Reflektioner	46
Abstract	9	Att styra eller inte styra...	47
Bakgrundsbeskrivning		Tankar kring material	47
- Projekt Stapelbäddsparken	10	Analys av min analys	47
Platsbeskrivning	12	Stapelbäddsparkens betydelse i egenskap av	
Illustrationsplan, Stapelbäddparken idag	14	offentligt rum	48
Syfte, avgränsningar och frågeställningar	16	Slutliga reflektioner	49
Begrepp	16	Källor och litteratur	50
Sociala dimensioner i den fysiska miljön	16		
Genus och könskodning	17		
Offentlighet - Vad kännetecknar en offentlig plats?	17		
Teoretisk fördjupning	18	Bilagor :	
Ungdomsoffentlighet	18	Bilaga A	
Rumsanalys av idag	20	Bilaga B1	
Att implementera ett genusperspektiv i den fysiska		Bilaga B2	
planeringen	22	Bilaga B3	
Kroppen som bärare av rumsliga praktiker	22	Bilaga B4	
Att som kvinna förhålla sig till en risk	23	Bilaga B5	
Individen som objekt	23	Bilaga B6	
Metod och resultatredovisning	25		
Arbetsmetod	25		
Intervjuer	26		
Sammanfattning av platsobservationer	28		
Enkätundersökning	31		
Rumsanalys ur ett genusperspektiv	32		
Koncept	34		
Förslag	36		
Fysiska förutsättningar	36		
Materialval	37		
Implementering av teorier om ungdomsoffentlighet			
och av ett genusperspektiv i mitt förslag	37		
Illustrationsplan	40		
Idéskisser	42		
Rumsanalys av förslag	44		

Sammanfattning

Genom att göra en studie av Stapelbäddsparken ur ett genusperspektiv har jag velat undersöka den fysiska planeringen och den rumsliga gestaltningen ur ett för mig nytt perspektiv. Min intention har varit att få möjlighet att reflektera över vad ett genusperspektiv i den fysiska planeringen innebär och vad ett sådant perspektiv kan få för gestaltningsmässiga konsekvenser.

Jag har utgått ifrån att genus är något som *skapas, formas och förändras* genom sociala och kulturella processer och att det i genussammanhang finns en maktdimension som knyter an till en kunskap mellan kvinnor och män, detta är en maktrelation där mäns intressen fortfarande utgör normen.

För att implementera genusperspektivet i en analys och vidare in i en konceptskiss har jag undersökt vem eller vilka som använder Stapelbäddsparken idag och på vilket sätt parken används. Jag har också undersökt vem eller vilka som har stått för planeringen av parken och vem eller vilkas önskemål som har tillgodosetts. Dessa undersökningar har genomförts genom platsobservationer, intervjuer med nyckelpersoner och inläsning av material angående parkens användare. En stor del av arbetet har också ägnats åt litteraturstudier om ungdomsoffentlighet och genusperspektiv i det offentliga rummet.

Genom mina analyser och undersökningar har jag kunnat konstatera att Stapelbäddsparken idag är ett manligt kodat rum med ett asymmetriskt genusförhållande och att enbart fysiska åtgärder inte räcker för att rätta till detta. Detta har inneburit att de sociala dimensionerna i form av de verksamheter som redan finns på platsen har fått ligga till grund för den fysiska gestaltningen. Genom att i den fysiska gestaltningen lyfta fram och utveckla verksamheter som aktivt arbetar för att integrera tjejer i lika hög grad som killar menar jag att det asymmetriska genusförhållandet i Stapelbäddsparken kan rätas ut.

Från detta arbete tar jag med mig en kunskap om de ”dolda maktrelationer” som kan gömma sig i den offentliga miljön. Jag

tar också med mig vetenskapen om vikten av att reflektera över vem det är som planerar, finansierar och använder våra offentliga rum för att på så sätt synliggöra vilka normer och värderingar som förs vidare in i den fysiska gestaltningen.

Abstract

By doing a study of Stapelbäddsparken from a gender perspective I have been investigating and analysing physical planning and landscape architectural design. My intention with this thesis is to reflect on what a gender perspective in physical planning means and what kind of consequences and effects it could have on physical planning and outdoor design.

Gender is something that is *created, moulded and transformed* by social and cultural processes. And it also includes a dimension of power concerning the knowledge of the relationships between women and men where the standard in today's society is still men's interests.

To implement gender in my analysis of the park I have been observing how the park is used and who is using it. I have also been investigating who's needs and wishes that has been provided for in planning and design. My method for investigating and analysing the park and its social dimensions has included investigations of the spot, interviews, and studying of data concerning the users. A big part of the time for this thesis has also been applied to study youth culture in public places and how gender can be implemented in physical planning.

After making my analysis and investigations I have been able to establish that Stapelbäddsparken is dominated by boys and men and that architectural design will not solve this problem alone. It's a interplay between the social dimensions and the physical design of the park.

By doing this thesis I've learned that there are "hidden dimensions of power" in public places. And that it is important to reflect up on who is planning and who is financing our public places in order to be able to discover which norms and values that is being implemented in the physical planning and in the architectural design.

Bakgrundsbeskrivning

– Projekt Stapelbäddsparken

Stapelbäddsparken är belägen i kvarteret Bilen i Västra Hamnen i Malmö. Namnet kommer av den (enda) bevarade stapelbädden sedan Kockums varvsepok och stapelbädden är ett viktigt historiskt landmärke i den nya bebyggelsen i Västra Hamnen.

Utformningen av Stapelbäddsparken har delats in i två etapper. Etapp ett, skatedelen var färdig i december 2005 och nu har arbetet med att utforma etapp två, d.v.s. resten av parken börjat (www.malmo.se/parkerstrander).

Initiativtagaren till skateboardparken var John Magnusson som i slutet av 90-talet började på Föreningen Bryggeriets nystartade projektutbildning där han fick en möjlighet att försöka förverkliga sin vision om en skatepark utomhus. John kom i kontakt med Gunnar Ericson, Malmö Stads stadsträdgårdsmästare, som gillade idén med en skatepark och tyckte att den skulle passa perfekt i den nya aktivitetspark med fokus på rörelse och aktivitet, som kommunen planerade i Västra Hamnen.

Projektet Stapelbäddsparken bygger på demokrati och brukarmedverkan, både i gestaltungsfasen och i den framtida driften och skötseln av parken. Tillsammans med Föreningen Bryggeriet (som i dagsläget bedriver flera utbildningar och skateverksamhet), Malmö Stads Gatukontor, Folkbildningsföreningen i Malmö och Movium vid SLU bildades en styrgrupp för projektet. I projektet har även studenter från K3 vid Malmö högskola och arkitektkontoret Tema arkitekter engagerats för att utforma förslag på hur parken kan utvecklas. Vissa av dessa förslag utvecklades via framtidsverkstäder, en arbetsform som går ut på att ”släppa fram idéer och på ett lustfyllt, demokratiskt och kreativt sätt arbeta med dem” (Göransson, Sten, Lieberg, Mats & Olsson Lieberg, Titti 2006, s.14).

Senare i projektet har även Malmö Stads Gatukontor, med Johan Eriksson kommit med en idéskiss på hur resten av parken kan utvecklas.

Målet har varit och är att skapa en aktivitetspark som lockar alla åldrar men med fokus på målgruppen ungdomar. Aktiviteter som ska rymmas i parken förutom skateboard, ska t.ex. kunna vara konstnärliga installationer, musikevenemang, filmvisning, utrymme för klättring och basket m.m. Förslagen och önskemålen från brukarna har varit många.

Stapelbäddsparkens huvudattraktion är idag den stora skateparken på 2000 m². Arkitekten Stefan Hauser från USA har samarbetat med skejtare i Malmö under både planeringen, utformning och bygget av parken, och i år fick Stapelbäddsparken Region Skånes arkitekturpris! Prismottagare var;

Beställare: Malmö Stad, Gatukontoret genom Ewa Sundström, *Projektledare:* John Magnusson, Bryggeriet och *Arkitekt:* Stefan Hauser, Oregon USA, i samverkan med unga skejtare.

Nedan följer juryns motivering:

”Region Skånes arkitekturpris går i år till ett ganska litet men mycket modigt projekt som bidragit till en diskussion om relationen mellan människor och byggd miljö. Projektet är Stapelbäddsparken i Malmö en skateboardpark med mjuka men dramatiska betongformer dit ungdomar från hela Malmö och andra delar av regionen dras för att åka skateboard. Banan är välbyggd, vacker, bra att åka i och fungerar som en mötesplats för likasinnade. Genom ett välgjort byggnadsverk har ungdomarna tagit sig till en plats i staden som just nu genomgår stora förändringar. En ny stadsdel håller på att växa upp och kanske har de framtida invånarna redan funnit en anknytning hit. Skateboardåkarna åker på en bana belägen mellan institutioner, framtida bostadskvarter och industrimiljöer i förvandling och bidrar därmed till stadens mångfald och som katalysator för en hel stadsdel.

Stapelbäddsparken får priset för att projektet visar hur samhället kan förverkliga visioner om en levande stad i samverkan med de ungdomar som väntas använda platsen. Processen har drivits av eldsjälarna och dialogen med användarna har gett en

skateboardpark av hög internationell klass med stor kvalitet i material och utförande.

Den artificiella horisontella markytan i Västra Hamnen har med hög ambitionsnivå formats till ett böljande landskap dit ungdomar från hela regionen lockas för att utveckla sina förmågor. Arkitekturens sociala betydelse kommer därmed tydligt till uttryck. Även den oinvigde har tillträde till anläggningen och kan njuta av spännande skulpturala markformer som gjutits i den bästa betongen med sidenlén yta. Upplevelsen är på många sätt extraordinär och fascinerande. Det saknas fortfarande en konkret förankring på platsen. Så småningom blir stadsdelen bebyggd och skateboardparken därmed omgiven av bebyggelse. Juryn är övertygad om att attraktionskraften består tack vare den höga kvaliteten i anläggningen som helhet”.

(<http://www.skan.se>)

För mer information om vad som händer i Stapelbäddsparken just nu kan man gå in på Stapelbäddsparkens hemsida;
www.stapelbaddsparken.se

Stapelbäddsparken

Platsbeskrivning

Stapelbäddsparken ligger i Västra Hamnen (Malmö), en stadsdel som nu är under utveckling från industri och Kockums varvsepok till bostäder, företagsverksamheter och Malmö högskola. Västra Hamnen har genom detta öppnats upp och tillgängliggjorts för allmänheten. Med havet som en stark attraktionskraft, nyanlagda grönområden och nybyggda kontor och bostäder drar stadsdelen många besökare.

Stapelbäddsparken är här en av många magneter i det nya området, kanske kommer den att bli en av de platser i Västra Hamnen som attraherar flest ungdomar. Genom sin placering är Stapelbäddsparken relativt lätt att nå med kommunala transportmedel och den är även placerad i en stadsdel som är ”tillgänglig för alla” i den meningen att Västra Hamnen är en ny stadsdel som ingen ”äger”.

Parken i sin ofärdiga form ger ett ruffigt, urbant intryck som präglas av ungdomarnas användning och fungerar i stort som en frizon för sina användare. Detta är största delen av dagen ungdomarnas territorium förutom några gästspel från de yngre barnens föräldrar och på kvällen spelar platsen också sin roll som frizon där en del ölburkar åker fram i skydd av mörkret.

De ”starka” brukargrupperna i Stapelbäddsparken består idag av skejtarna som tillhör Föreningen Bryggeriet och CFUK - Centrum För Urban Konst, även klätterentusiaster har visat intresse för parken genom att anordna en klättertävling, Malmö Boulder som gick av stapeln i september 2007. Dessa föreningar bildar rum och sociala dimensioner i parken genom sin användning och sitt engagemang. Bryggeriet står bl.a. för ett café och bibliotek, inhysta i gröna containrar som symboliserar en tillfällighet och en föränderlighet som står i skön kontrast till det övriga utformningsprogrammet i Västra Hamnen. De anordnar också filmvisning och skateboardtävlingar. CFUK som i nuläget har sin verksamhet inne i stapelbädden arrangerar bl.a. fullmoon parties, konstutställningar och dj- och graffitikurser, vissa av

dessa kurser är speciellt riktade till tjejer. Bland klättrarna råder en 50-50 situation mellan killar och tjejer vilket är intressant ur ett genusperspektiv och bidrar till bättre förutsättningar för att räta ut de övriga asymmetriska genusförhållandena i parken.

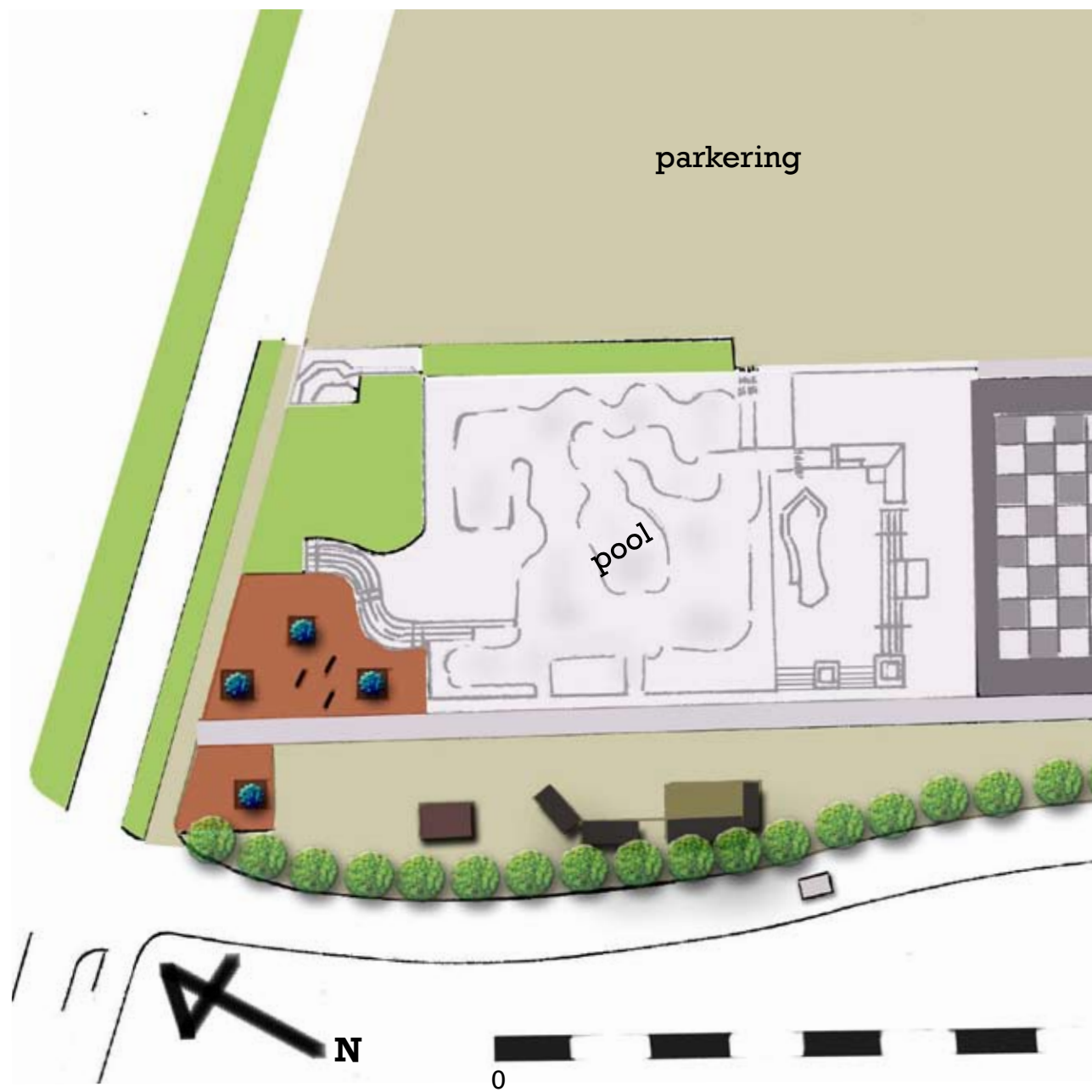
Stapelbäddsparken utgör också en arkitektonisk frizon i den bemärkelsen att t.o.m. byggnadernas arkitektur i detta stadium har tillåtits påverkas av användarna. Detta fungerar starkt identitetsbildande både för parken och för de personer som använder sig av parken. Containrarna står som kojor som parkens brukare har byggt själva. Att containrarna är mobila bidrar också till en möjlighet att möblera om på platsen – om det inte är möjligt så ger de i alla fall en känsla och ett intryck av att det är möjligt.

När det gäller platsens historiska element får stapelbädden räknas till det största. Men en viktig del i platsens karaktär är även den ensidiga lindallén med sina stora uppvuxna lindar. Träden bidrar med en kraftig grönska under större delen av året och kontrasterar med sin mjuka organiska form gentemot platsen i övrigt som består av hårdgjort material som på vissa håll invaderats av ogräs. Lindarnas form ger i sig en kraftig karaktär och deras storlek vittnar om att de kommer från en annan tid än den nyanlagda parken och dess omgivning. Träden följer också en intressant krökning på vägen som bildar nyanserade rumsbildningar i parken.

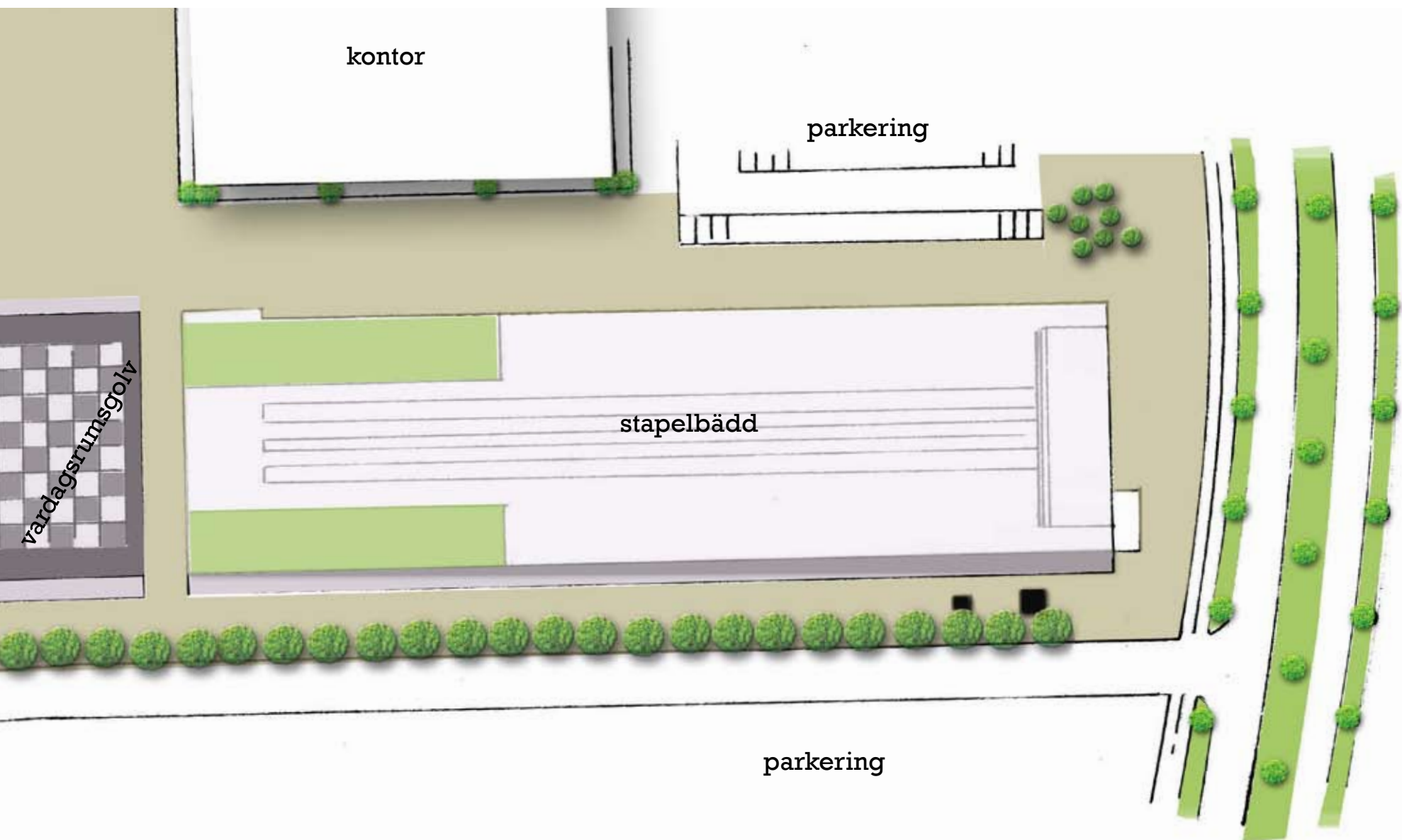

- träd
- träd
- träd, nyplantering
- träd
- mörk betong
- mellanljus betong
- ljus betong
- grus/sand
- marktegel
- gräs
- skateboardramp
- statyer i kortenstål
- grindvaktstuga
- trädäck
- café och bibliotek
- elskåp

Stapelbäddsparken idag

Figur 1.

Syfte, avgränsningar och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att identifiera och analysera Stapelbäddsparkens olika rumsbildningar och se på dessa ur ett genusperspektiv samt implementera detta genusperspektiv i en fysisk gestaltning. Enligt Malmö Stad är parken tänkt att vara en aktivitetspark med ungdomar som huvudgrupp. Mot bakgrund av detta har jag använt mig av teorier om ungdomsoffentlighetens rumsdefinitioner vid min rumsanalys. Dessa rumsdefinitioner tillsammans med ett översiktligt genusperspektiv har sedan fått ligga till grund för en egen konceptskiss, det vill säga den fysiska förankringen av de slutsatser jag har dragit från mina litteraturstudier, platsobservationer, intervjuer och övrig information som jag tagit del av under arbetets gång.

Arbetet har avgränsats till litteraturstudier där ett antal utvalda teorier och resonemang från litteraturstudierna behandlas samt till platsstudier och en konceptskiss i skala 1:1000 av *en* plats, nämligen Stapelbäddsparken i Malmö.

För att studera Stapelbäddsparken ur ett genusperspektiv har jag ställt mig själv följande frågor;

- 1) Av vilka används Stapelbäddsparken?
- 2) Hur används Stapelbäddsparken idag?
- 3) Vem har planerat parken?
- 4) Vems/vilkas önskemål har tagits till vara?

Begrepp

Nedan behandlas förhållningssätt och ett antal nyckelbegrepp som kommer att dyka upp under arbetets gång; *fysiska rum*, *sociala rum*, *genus*, *könskodning* och *offentlighet*.

Sociala dimensioner i den fysiska miljön

Det har varit viktigt för mig att reflektera över de sociala dimensionerna i den fysiska miljön, eftersom livet i det stadsrum som jag har studerat är en ständig interaktion mellan den fysiska miljön och det sociala liv som utspelar sig där.

Rum kan i det här sammanhanget betyda många saker, t.ex. det rum som bildas av en aktivitet som utövas på en viss yta eller genom att en grupp människor intar en del av platsen, ett rum kan också bildas genom att den fysiska platsen bildar en slags avgränsning eller ett avbrott mot angränsande miljöer. Här kan man tala om fysiska respektive sociala rum. Det fysiska rummet är relativt lätt att identifiera i en plan eller kanske t.o.m. ännu mer översiktligt på en karta medan de sociala rumsavgränsningarna kräver andra analysmetoder som t.ex. platsobservationer och en kunskap om platsens historia, vad som utspelar sig där nu och vad som planeras för framtiden.

Genus och könskodning

Ordet *genus* kommer av engelskans *gender* och syftar på sociala och kulturella aspekter, maskulint och feminint. Enligt kulturgeografen Birgitta Andersson är genusskapandet en livslång process där människor socialiseras in i ett genus och det omgivande samhället bestämmer vad ett visst genus ska bestå av (Andersson 2001, s.18).

Genus är med andra ord något som skapas, formas och förändras genom sociala och kulturella processer.

I genussammanhanget finns också en maktdimension som knyter an till en kunskap om relationer mellan kvinnor och män (Andersson 2001, ss. 18-19).

Inför det här arbetet har jag tagit ovanstående definitioner av genus i beaktande och betraktat genus som en maktrelation där mäns intressen fortfarande utgör normen. Jag har sett genus som den sociala organiseringen av könsskillnad och har frågat mig hur denna organisering ser ut idag bland Stapelbäddsparkens användare och vad detta betyder för den fortsatta utformningen av Stapelbäddsparken (se Scott 1988 i Anderson 2001, ss. 18-19).

Ett annat begrepp som ofta går hand i hand med ett genusperspektiv på den offentliga miljön är könskodning. Med en manlig könskodning av t.ex. ett offentligt rum, menas att rummet används i huvudsak av män och med en kvinnlig könskodning menas att rummet i huvudsak används av kvinnor (Friberg et al. 2005, s. 159).

Rum kan också bli manligt eller kvinnligt kodade (könskodade) genom att innehålla attribut som anses vara ”manliga” eller ”kvinnliga” eller t.ex. genom att ha en utformning eller ett användningsområde som anses appellera till antingen män eller kvinnor.

Könskodning är inte något statiskt utan förändras i likhet med genus över tid och kan också variera mellan olika samhällen och grupper (Andersson 2001, s.14).

Offentlighet - Vad kännetecknar en offentlig plats?

Enligt urbansociologen Mats Lieberg är kriteriet för en offentlig plats att den är tillgänglig för alla stadens invånare vid alla tidpunkter på dygnet. Med tillgänglig menas att platsen ska användas på ett sådant sätt att ingen känner sig utestängd eller ovälkommen (Lieberg 1992, s. 101).

Lieberg hänvisar i sin avhandling till sociologen Hans-Paul Bahrtdt (1967) som ställer upp tre villkor som bör vara uppfyllda för att vi ska kunna tala om en offentlig plats och ett offentligt stadsliv

- 1) Platsen ska erkännas som offentlig av dem som vanligtvis använder den.
- 2) De som använder den offentliga miljön bör vara någorlunda bekanta med situationen på platsen. D.v.s. de bör ha en möjlighet att ”ge rätt mening och innebörd åt den rumsliga utformningen och de händelser som utspelas på platsen”.
- 3) Det ska finnas förutsättningar för människor att se och synas. (se Bahrtdt 1967 i Lieberg 1992, s. 101).

Ytterligare ett villkor för ett väl fungerande offentligt liv, som är nära förknippat med ovanstående har med säkerhet och trygghet att göra. Människor måste känna sig trygga när de rör sig ute på gator och torg. I en otrygg miljö är risken stor att de undviker att ta kontakt med varandra (Lieberg 1992, ss. 101-102).

Socionom Björn Andersson lyfter fram en annan intressant och viktig aspekt av det offentliga livet. Han menar att; ”i det offentliga synliggörs det gemensamma” (2002, s. 8) och hänvisar också till Fraser (1992) som menar att ”offentliga sfärer inte bara är arenor där en diskursiv åsikt eller opinion formuleras. De är också platser där sociala identiteter tar form och ageras ut” (se Fraser 1992 i Andersson 2002, s. 46).

Teoretisk fördjupning

Ungdomsoffentlighet

Eftersom Stapelbäddsparken idag, och troligtvis också fortsättningsvis kommer att ha en ung målgrupp har jag funnit det berättigat att titta lite närmare på hur just ungdomar använder sig av det offentliga rummet och vad offentligheten har för betydelse för dem.

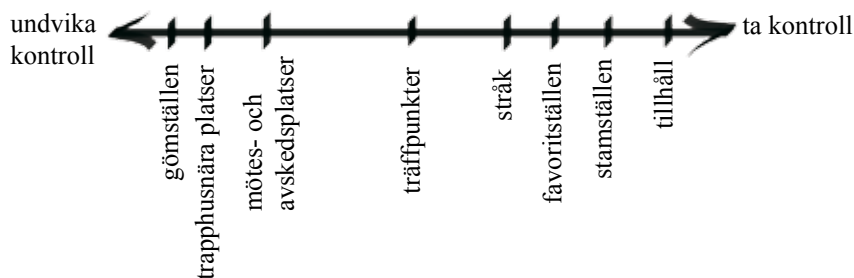
Två grundläggande faktorer för ungdomsoffentligheten är enligt Mats Lieberg att **”ta kontroll”** eller att **”undvika att ta kontroll”**. Detta kan uttrycka sig i *reträttplatser* och *interaktionsplatser*.

Reträttplatser är platser dit ungdomarna kan söka sig ifall de vill vara ostörda eller kanske för sig själva, för att undvika kontroll.

Interaktionsplatser är livliga platser där man vill se och synas, ta kontroll. Detta är platser där ungdomar söker upp vuxenvärlden för att utmana eller relatera till den, det kan också handla om att söka upp andra ungdomar och konfronteras med dem (Lieberg 1992, ss 224-225).

En av de viktigaste aspekterna när de gäller ungdomars användning av den offentliga miljön är möjligheten att utan insyn från vuxna själva få kontrollera sin tillvaro. Detta är enligt Lieberg ett nödvändigt led i den kedja där ungdomarna lär sig att ta ett eget ansvar och självständigt forma och påverka sin framtid (Lieberg 1992, s. 235).

En inbördes ordning mellan olika reträttplatser och interaktionsplatser som Lieberg använder sig av i sin analys av ungdomsoffentligheten kan synliggöras i följande figur;

De platser på skalan där man undviker kontroll är reträttplatser medan de platser på skalan som ligger närmre att söka och ta kontroll räknas till interaktionsplatser.

Positionerna längs med skalan kan naturligtvis variera beroende på situationen och vilka individer som använder platserna. Det viktiga är ”platsernas inbördes placering med hänsyn till en av de viktigaste aspekterna på ungdomarnas användning av den offentliga miljön – att utan vuxeninsyn själva kontrollera och forma sin tillvaro” (Lieberg 1992, s 235).

Även Björn Andersson understryker vikten av att se ungdomars användning av det offentliga rummet i ett socialisationssammanhang och att det handlar om ungdomars tillgång till fysiska och sociala rum där de i mångt och mycket själva får bestämma, utan insyn från vuxna. Det är alltså inte ”närvaron av främlingar som konstituerar ungdomars offentliga liv”, utan det är istället känslan av frihet och självständighet som är central (2002, s 56-57).

Det finns också ett antal andra begrepp som enligt Mats Lieberg karaktäriserar ungdomsoffentligheten. De begrepp som är relevanta att användas i en analys av Stapelbäddsparken är följande;

Frizon – I frizonen får det inte finnas någon vuxenkontroll i de handlingar och i de handlingsmönster som utspelas. Här ska det finnas möjlighet för det ”oväntade” att hända, ungdomarna råder över sig själva och inom frizonen kan andra regler och normer gälla än de som upprättas av de vuxna i andra offentliga rum. Det ska finnas utrymme för ”ett experimenterande och utprövande av aktiviteter och händelser som inte är förhandsvisade och förhandstolkade”, helst unika händelser. Frizonen kännetecknas av ”icke-institutionaliserade” handlingar som t.ex. skolka från skolan och provocerande uppträdanden. Att bara hänga, och ”inte göra någonting” är också en syssla som återfinns i frizonen (Lieberg 1992, s.123, s 236).

Territorialitet – ”Territorialitet handlar om förmågan och viljan att kontrollera ett område” (Lieberg 1992, s. 125). Lieberg hänvisar

här till ett resonemang av Lyman & Scott (1967) som diskuterar olika typer av territorier och delar in dem i fyra olika typer som är hierarkiskt ordnade efter graden av frihet/kontroll; *offentliga territorier, stamställeterritorier, interaktionsterritorier och privata territorier*. I detta arbete kommer jag nöja mig med att betrakta territorialitet på en mer övergripande nivå eftersom jag anser att territorialitet, dvs. *viljan och förmågan att kontrollera ett område*, är en viktig faktor till hur *användningen* av Stapelbäddsparken ser ut och hur detta påverkar parkens rumsliga indelning.

Back stage och on stage – Lieberg hämtar denna teori från Erving Goffman (1988). I det offentliga livet kan man betrakta människor i en stadsmiljö som ”aktörer på en scen”. De kommunicerar och interagerar med varandra samtidigt som de iakttas av andra personer i omgivningen. Med detta perspektiv kan man dela in det offentliga rummet i metaforerna *back stage* och *on stage*, där man i *back stage* befinner sig bakom scenen i kulisserna och *on stage* uppträder i rampljuset (Lieberg 1992, ss. 124-125). Handlingsmönstret ser alltså olika ut beroende på om man befinner sig *on stage* eller *back stage*. Att befinna sig *on stage* kräver att man uppför och framställer sig på det sätt som man vill bli uppfattad och så som situationen kräver, man är medveten om att man syns och självmedvetenheten ökar. Det kan ses som att man uppträder för en publik. *Back stage* kan ses som ett mer privat rum och innebär i regel sammanhang där man kan vara mer avslappnad. Bakom scenen – *back stage*, finns ett behov att inte behöva tänka så mycket på hur man uppför sig, att t.ex. få ”träna ifred” utan publik och utanför rampljuset (Lieberg 1992, ss. 124-125; Andersson 2002, s. 53).

Rumsanalys av idag

Övergripande kan Stapelbäddsparken ses som en frizon för de ungdomar som använder sig av den. I och med att parkens rumsliga utformning i dagsläget vänder sig till en specifik användargrupp, nämligen skejtarna, har det också utvecklats en territorialitet i användningen av rummet som i första hand verkar till skejtarnas fördel. Översiktligt kan man också se att vissa platser/rum i parken fungerar som on stage respektive back stage. Tydliga exempel på detta är poolen som har on stage – karaktär medan vardagsrumsgolvet som ligger intill får en back stage – karaktär i förhållande till poolen.

I figur 2 har jag på en konkretiseringsnivå analyserat parkens olika rum och dess nuvarande användning. Analysen bygger på mina platsobservationer och rummen har analyserats utifrån hur de förhåller sig till varandra i parken.

Gömoställen

Gömoställe 1 och 2 – Trapporna upp till Stapelbädden. Dessa rumsliga formationer fungerar som gömoställen där man kan dra sig undan omgivningen.

Reträttplatser

Reträtt 1 – Trapporna på baksidan. Avskilda, visserligen med insyn från omvärlden men är i förhållande till resten av parken en reträttplats.

Reträtt 2 – Entrén med marktegel, tall och statyer i kortenstål. Denna plats har varit tom på användningsområden när jag har varit där. Markmaterialet begränsar användningen. Platsen kan fungera som reträttplats.

Reträtt 3 – Skateramp i trä. Placeringen gör att detta blir en reträttplats, en back stage – situation.

Reträtt 4 – Stråk i grus och sand. I parkens nuvarande utformning får denna plats en reträttfunktion.

Reträtt 5 – Detta kan ses som en baksida av parken. För tillfället är det svårt att använda platsen till någonting på grund av ombyggnationer i angränsande område men detta skulle kunna fungera som en reträttplats alternativt gömoställe.

Reträtt 6 – Övre delen av Stapelbädden. Detta läge kan tyckas en aning utsatt men det stora avståndet till andra platser i parken gör att platsen upplevs som ostörd.

Reträtt 7 – Område i grus och sand. För tillfället verkar denna plats inte användas av parkens brukare. Den kan fylla en funktion som reträttplats beroende på vad man vill dra sig undan ifrån. På grund av läget ut mot vägen har förbipasserande stor insyn och platsen upplevs därför inte som särskilt avskild eller privat.

Interagerande reträttplatser

Interagerande reträttplatser är platser som hamnar mitt emellan på skalan reträtt – och interaktionsplatser. De fyller behovet av att dra sig undan tillräckligt mycket för att inte vara en del av de intensivaste interaktionsplatserna men upplevs inte heller som så avskilda att de kan räknas till de slags reträttplatser i parken där man kan dra sig undan och få vara i stort sätt ostörd. Dessa platser interagerar med och påverkas av intilliggande platser/rum. Detta symboliseras i figur 2 av pilar.

Interagerande reträtt 1 – Gräsmatta/sanddyn intill poolen. En plats att dra sig undan skateboardåkning och sitta och hänga på. Samtidigt som denna plats erbjuder en tillbakadragen position och bra insyn i övriga rum är läget något utsatt.

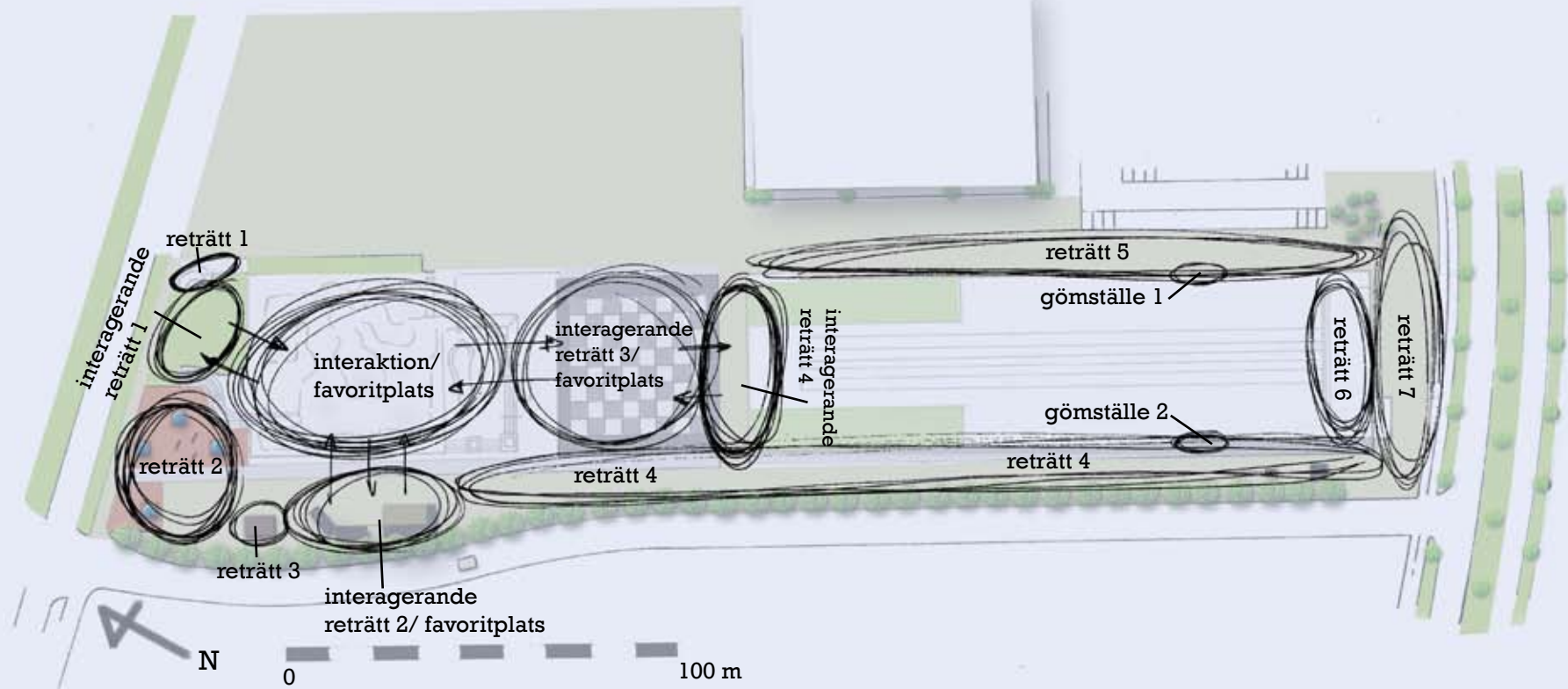
Interagerande reträtt 2 – Café och containerbibliotek. Denna plats erbjuder med sina aktiviteter möjlighet att dra sig undan själv och kanske läsa en bok eller ta en fika tillsammans med sina kompisar. Därmed fungerar platsen både som interaktionsplats och som reträttplats.

Interagerande reträtt 3 – Vardagsrumsgolvet. Vardagsrumsgolvet är en reträttplats med en tydlig back stage – funktion. I förhållande till sin granne poolen fungerar den här platsen som en ”övningsplats”, ofta med lägre svårighetsgrad. Den är känslig för insyn vilket förstärker intrycket av att detta är en reträttplats samtidigt som det är en interaktionsplats där användarna hela tiden interagerar och anpassar sig efter varandra. Förutom detta är vardagsrumsgolvet en multifunktionell yta som kan användas till många interagerande aktiviteter som t.ex. marknader, konserter, klättertävlingar och andra dylika evenemang.

Interagerande reträtt 4 – Nedre delen av stapelbädden. Stapelbädden har genom sin utformning och storlek en fallande skala av reträtt – till interagerande reträttplatser. Stapelbädden i sig kan ses som en reträttplats eftersom den i nuläget används relativt lite av skateboardåkarna och därmed erbjuder en fri yta att dra sig undan på. Den nedre delen av stapelbädden är både interagerande och reträtterande i sin karaktär. Det nära avståndet till vardagsrummet gör att

Rumsanalys - idag

Figur 2.

de två platserna interagerar med varandra och en besökare som uppehåller sig i nedre delen av stapelbädden kan därmed lätt störa det känsliga back stage förhållandet i vardagsrummet.

Interaktionsplatser

Interaktion – Poolen. Denna plats har som tidigare nämnts en tydlig on stage - funktion. Användarna i denna del av parken är tydligt utsatta för andra människors blickar och omdömen. Platsen fungerar som en scen och kräver en viss form av förkunskaper för att kunna utnyttjas maximalt.

Favoritplatser

De platser som idag drar till sig mest besökare i Stapelbäddparken är poolen (on stage /interaktionsplats), vardagsrumsgolvet (back stage/ interagerande reträttplats) och caféet (interagerande reträttplats).

Att implementera ett genusperspektiv i den fysiska planeringen

Enligt kulturgeograferna Gunnel Forsberg och Tora Friberg finns det en föreställning om att staden och det offentliga rummet planeras på ett könsneutralt och jämställt vis och att könets förhållande till det offentliga rummet saknar betydelse. (Forsberg 2005, s.33; Friberg et al. 2005, s.10)

Köns - och genusaspekterna är istället grundläggande i utformandet och användningen av det offentliga rummet och plats och rum står i relation till varandra och påverkas av sociala och politiska sammanhang (Friberg et al. 2005, s.10).

På detta sätt präglas den byggda miljöns tillblivelseprocess av mänskliga intentioner, prioriteringar och föreställningar som speglar de genusrelationer som råder vid planeringstillfället (Forsberg 2005, s. 33). Detta behöver nödvändigtvis inte betyda att den fysiska planeringen som sådan skapar asymmetriska genusrelationer (Forsberg 2005, s. 33), men den rumsliga utformningen analyseras sällan ur ett genusperspektiv och tas istället för ”given”, samtidigt som den byggda miljön faktiskt ”förmedlar, konstruerar och reproducerar maktrelationer” (Friberg et al. 2005, s. 10). Det offentliga rummet blir på så sätt ett uttryck för nedärvda och sociala relationer. Genusfrågan är med andra ord djupt integrerad i förhållandet rum och makt.

För att synliggöra genusperspektivet i den fysiska planeringen och i gestaltungsprocessen av det offentliga rummet bör vi i vår forskning, planering och utbildning ställa oss frågorna;

Vem har skapat detta rum? Vem har finansierat det? Vem har byggt det? Vem använder det? Hur representeras män och kvinnor? Vems erfarenheter tas till vara? Vilka ideologier ligger bakom skapandet? Vems historia skrivs och vilket kulturarv bevaras? Genom att ställa oss dessa frågor synliggör och analyserar vi verkligheten.

(Friberg et al. 2005, s. 10)

Kroppen som bärare av rumsliga praktiker

Forsberg tar i sin artikel *Den genderiserade staden*, i antologin *Speglingar av rum –om könskodade platser och sammanhang*, upp begreppet om kroppen som bärare av rumsliga praktiker. Genom våra handlingar och praktiker fungerar vi som medskapare av platsen. Hon hänvisar till Linda McDowell som beskriver dessa praktiker som ständiga förhandlingar i vardagslivet. Hon menar också att vi bör analysera strukturer och samtidigt vara vakna för variationer i tid och rum. Enligt Forsberg menar McDowell att genusvetenskapen måste beakta det faktum att män som grupp, i dagens läge, fortfarande har ett maktövertag i förhållande till kvinnor och att det är forskningens uppgift att synliggöra att det finns både ”överordnade och alternativa genusrelationer på samma ställe och att detta skapar spänningar och konflikter” (se McDowell 1999 i Forsberg 2005, s.24). Genom att analysera strukturer och praktiker – de ständiga förhandlingarna i vardagslivet, kan ett genusperspektiv synliggöras.

I sin text hänvisar Forsberg också till den danska geografen Kirsten Simonsen (se Simonsen 2001 i Forsberg 2005, s 32) som menar att genderiseringen av den offentliga miljön kan tolkas med hjälp av ett rumsligt praxisperspektiv. Detta innebär att vi i vår vardagliga praktik spelar ett ”(språk) spel”, ”som i olika rumsliga miljöer utvecklar kulturbestämda livsformer, dvs. överenskommelser om hur spelet ska spelas och på vilka villkor”(Forsberg 2005,s. 32).

Den sociala praxisen är kroppslig och de erfarenheter som vi samlar i vår kropp får direkta konsekvenser för vår sociala praxis.

Simonsen menar att kroppen är rumslig. Med hjälp av våra kroppar skapar vi en värld omkring oss med ”inlärda scheman och rutiner”.

De sociala erfarenheterna liksom de biologiska leder till kroppsligt lagrade lärdomar. Enligt Forsberg är insikten om att

kroppen bär med sig erfarenheterna av rumsliga upplevelser obestriddig. Det vi upplever som sociala varelser lagras i vår kropp, och vi bär därmed med oss rummet ”i form av minnen och kunskaper” (Forsberg 2005, s. 32).

Att som kvinna förhålla sig till en risk

Ett ämne som kommit upp väldigt ofta då jag har letat information om tjejers och kvinnors användning av staden är *rädsla*, ofta kopplat till hot om våld och i första hand sexualiserat våld som i de allra flesta fall begås av män (Listerborn 2002, s 252-254). Här kan det vara på sin plats att påpeka att det givetvis inte bara är kvinnor som kan känna rädsla i det offentliga rummet, utan även män.

Kulturgeografen Birgitta Andersson menar att begreppet rädsla till viss del kan vara problematiskt att använda eftersom det bidrar till att reproducera en kvinnoroll där kvinnor ses som svaga offer och män som starka beskyddare eller våldsmän. Det är inte heller alla kvinnor som kan identifiera sig och känna igen sig i beskrivningen som rädda när de vistas i det offentliga rummet. Hon menar att det istället är mer fruktbart att idag se det som att ”kvinnor förhåller sig till och kalkylerar med en risk att drabbas av mäns våld eller hot om våld” (Andersson 2005, s.70). Denna riskkalkylering härrör ofta från en tyst kunskap om att kvinnor själva bör ta ansvar för sin säkerhet, en kunskap som ”införlivas efterhand under socialiseringen till kvinna” (Andersson 2005, s. 70).

Genusforskaren Carina Listerborn menar att det finns maktstrukturer i samhället som gör att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp, även om inte alltid enskilda individer upplever det så. Samtidigt så visar det sig att många kvinnor, medvetet eller omedvetet, faktiskt har utvecklat strategier för att röra sig genom stadens offentliga rum. Dessa strategier kan delas in i *att undvika* samt *att utrusta sig*. *Att undvika* kan

t.ex. innebära att man väljer en annan väg för att undvika en möjlig hotfull situation, man kanske väljer ett annat färdssätt eller kanske inte går ut i onödan efter mörkrets inbrott. *Att utrusta sig* kan innebära att man t.ex. skaffar sig ett överfallslarm, beväpnar sig med en nyckelknippa på vägen hem eller klär sig på ett sätt som kan tyckas mer könsneutralt (Listerborn 2002, ss. 252-254; Andersson 2001, s.7). Givetvis förekommer strategier där båda teknikerna kombineras. För att kunna färdas tryggt krävs ett ständigt kalkylerande av risker. Detta är inte bara besvärligt, även om mycket sker omedvetet, det får även faktiska konsekvenser i tid och rum genom att vissa platser och vissa tider på dygnet begränsar rörelsefriheten.

Individen som objekt

En annan form av utsatthet och utanförskap skriver Carina Bengs om (se Bengs 2000 i Andersson 2002, s. 66) då hon har studerat kroppens betydelse för unga människor och hur de förhåller sig till den. Hon drar slutsatsen att för många ungdomar idag är frågor om utseende och den egna kroppen viktiga. Många tjejer upplever också på grund av kommentarer från vänner och föräldrar att deras kroppar granskas och värderas som objekt. Enligt Bengs uppfattar också killar att de är utsatta för andras granskning, men de är inte alls lika missnöjda som tjejerna med hur de ser ut. Killarna är överlag mer intresserade av hur flickvännens kropp ser ut och hur hennes utseende uppfattas utav andra, än hur den egna kroppen uppfattas (Bengs 2000 ss. 184-188 se Andersson, s. 67).

I ungdomars förhållande till sitt utseende kan man tolka hur de indirekt förhåller sig till stadens offentliga rum. Vad som framgår klart och tydligt av det material som jag tagit del av är att tjejer bryr sig mer om sitt utseende och är också mer utsatta för andras granskning än vad killar är. Detta i sin tur leder till en större självmedvetenhet, som i värsta fall kan leda till en större försiktighet att utsätta sig för andras blickar och omdömen.

I det offentliga livet kan detta yttra sig genom en passivisering i användningen av det offentliga rum som från början var tänkt att vara allas.

Tidigare upplevelser av kränkningar och missaktning eller information via media om kränkningar av andra som befinner sig i en liknande situation kan också bidra till att passiviseringen sprids och befasts som en rådande norm i samhället.

Ovanstående faktorer bildar sammantaget ett nät av normer och reproduceringar av nuvarande föreställningar där vi socialiseras in i rådande genusföreställningar. Konsekvenserna blir att kvinnor och tjejer passiviseras och deras frihet i användning av det offentliga rummet beskärs. Offentligheten sedd ur ett genusperspektiv är inte en offentlighet på lika villkor.

Metod och resultatredovisning

Arbetsmetod

Arbetet började med litteraturstudier av ungdomsoffentlighet och genusperspektiv i den fysiska planeringen samt informationssökning på Internet angående Stapelbäddsparken. Litteraturstudierna varvades med platsobservationer där jag främst har observerat *ungdomarnas* användning av platsen, *vilka* personer som använder sig av platsen och *hur* de använder sig av platsen. Eftersom användningen av en utomhusskatepark i Sverige i viss mån är säsongsbetonad har jag även tagit del av en enkätundersökning angående platsens användning, gjord sommaren 2007 av Föreningen Bryggeriet.

Under arbetets gång har jag också intervjuat sju nyckelpersoner som har varit och är delaktiga i projektet och processen kring Stapelbäddsparken; John Magnusson Föreningen Bryggeriet, Caroline Lundholm projektledare för projekt Stapelbäddsparken, Andrea Andersson Antunes Föreningen Bryggeriet, Pernilla Lindorn-Prabert Föreningen Bryggeriet, Ronny Hallberg f.d. medlem i styrgruppen för Stapelbäddsparken, Ewa Sundström landskapsarkitekt på Malmö Gatukontor och Tamsin Leech skejtare från London.

Intervjuerna har varit kvalitativa halv-strukturerade intervjuer (Kvale, 1997) som genomförts i form av ett samtal där intervjupersonen getts stort utrymme att uttrycka sina tankar och åsikter. Vid dessa intervjuer utgick jag ifrån en kort intervjuguide (se bilaga A).

En del intervjuer har jag gjort i ett tidigt stadium av arbetet för att bilda mig en uppfattning om och få en inblick i det som redan har utträttats och diskuterats kring Stapelbäddsparken. Alla intervjuer har varit viktiga och givande under min process genom det här arbetet eftersom de har underlättat för mig att bilda mig en uppfattning av diskussionerna och processen före, under och efter tillblivelsen av etapp ett och även av etapp två. Jag har

valt att redovisa två intervjuer som omfattar och sammanfattar det mesta som har avhandlats i samtliga intervjuer och samtal. Delar av övriga intervjuer redovisas genom infällda kommentarer och tips från intervjupersonerna i mina platsobservationer och i förslagsdelen.

Resultat

Intervjuer

Intervju med Ronny Hallberg 21/11-07;

Ronny Hallberg har haft en central roll i den tidiga processen runt Stapelbäddsparken då han har varit verksamhetsledare för Bryggeriet. Han berättar att grundidén för Stapelbäddsparken var en skatepark som med hjälp av John Magnussons intresse och genom Gunnar Ericson växte fram till ett koncept med en aktivitetspark i Västra Hamnen. De organiserade framtidsverkstäder som jobbade med designen i sin helhet. Ronny uppfattade inget jättetydligt *genusperspektiv* i processen, fokus låg mer på *vem, hur och vad* som skulle göras.

Däremot skulle designen av skatepoolen även passa nybörjare, vilket skulle göra den mer användarvänlig, och i och med detta kanske verka inbjudande för fler användare, däribland tjejer.

Ronny berättar också att utomhus-skateparker ofta har fler kvinnliga besökare, antagligen därför att de är ”öppnare rum” än inomhus-skatebanorna.

Bryggeriet har sedan de öppnade i september 1997 haft tjejsatsningar där de har jobbat med att stärka och visa på kvinnliga förebilder genom t.ex. tjej-sessions på eurosport, tjej-camps och tjejkvällar där bara tjejer får skejta.

Nästa ”projekt” i Stapelbäddsparken är mötesplatser inomhus i stapelbädden. Här kan Ronny inte påminna sig om ett *genusperspektiv*. Temat är musik, kultur och skate. Det är däremot viktigt att utformningen och verksamheterna skapas med ett underifrånperspektiv. Ronny tycker att det känns som att det finns en lyhörd öppenhet för idéer och förslag med Caroline Lundholm som processledare och genom underifrånperspektivet. Utformningen och användningen av parken går till så att de låter saker hända i parken som sedan påverkar processledarna.

- ”Utformningen av parken påverkas av de aktörer som är aktiva,

det blir ett spontant underifrånperspektiv. Man bygger inte för, utan med brukarna”.

Ronny skulle gärna vilja se att Stapelbäddsparken i framtiden blir en arena för entreprenörskap inom den ideella sektorn. En kreativ nerv där verksamheter kan utvecklas och där inte den ekonomiska vinsten är styrande. Ett kraftcentrum för entreprenörskap i den ideella sektorn.

- ”En liten sockerbit för hela staden”. Som Ronny uttrycker det.

På frågan om eventuella problem med kommande grannar visar det sig att detta var en av huvudpunkterna vid den första framtidsverkstaden. En av hotbilderna mot parken skulle kunna vara om det blir mycket debatt och klagomål. Därför kom de upp med ett koncept som de kallade ”goda grannar”, där bostäderna runt omkring skulle marknadsföras som ”intressebaserat boende”, dvs. att de bostadsbolag som bygger nära parken ska använda parken som en attraktion vid försäljning av bostäderna.

Angående territorialitet och hur andra intressegrupper skulle kunna påverka den rumsliga användningen i parken tror inte Ronny att det blir några problem.

–”Bara skejtarna får ha poolen i fred”.

Intervju med Ewa Sundström 21/11-07;

Ewa Sundström arbetar som landskapsarkitekt på Malmö Stads Gatukontor och har varit med från början i Stapelbäddsparkprojektet.

När jag träffade Ewa pratade vi mycket om de önskemål angående utformningen som finns och hur kommunen har tänkt i sitt gestaltningsförslag för etapp två.

Kommunens idéskiss har utformats utifrån workshops där de har ritat in önskemål som t.ex. klätterklippor tillsammans med klätterklubben, ett permanent café och föräldrar som har barn i olika åldrar har önskat en lekplats för de mindre barnen. Fokus i Stapelbäddsparken är att det ska vara en bra aktivitetspark. Streetbasket har också varit ett önskemål sedan länge. Basket är tydligen den sport som attraherar mest tjejer berättar Ewa. Det har också varit diskussioner om en grillplats, men här finns både för och nackdelar eftersom en grillplats lätt skräpar ner. Idéskissen har en koncentrerad aktivitetsdel.

Vi diskuterade även Stapelbäddsparkens roll i Malmö och i Västra Hamnen. På frågan om hur genusperspektivet används i översiktsplanen för Malmö svarar Ewa att genusperspektivet lyser igenom väldigt lite. Det är ingen stark planeringsförutsättning. Istället brukar hon tänka på brukarmedverkan. Angående Stapelbäddsparken har de fått väldigt mycket frågor om varför de satsar så mycket på en killsport, som skate för tillfället är, även om tjejerna kommer allt mer. Därför vill de ha in streetbasket som en aktivitet eftersom detta tydligen är en sport som attraherar tjejer. De har också försökt få upp tjejers ögon för skateboardsporten genom att bjuda in duktiga skatetjejer till tävlingar som har arrangerats i parken.

Västra Hamnens karakteristik är en stadsdel som ingen äger, genom att placera aktivitetsparken där skulle den bli allmänt tillgänglig (till skillnad från om man placerat den i en del av staden som har en identitet som inte är tillgänglig för alla) menar Ewa, och därmed attrahera det yngre Malmö. Västra Hamnen drar

väldigt många besökare och knyter an till ett ungdomligt folkliv. Stapelbäddsparken blir en attraktionspunkt av många. I dagsläget jobbar det, enligt Ewa, också lika många människor i Västra Hamnen som under Kockums storhetstid, med den skillnaden att större delen av Västra Hamnen idag också är tillgänglig och öppen för allmänheten. Havet i sig är en attraktionskraft. Västra Hamnen kommer att bli en blandning av kontor och bostäder. Eventuellt kommer det att byggas en skola i nära anslutning till Stapelbäddsparken.

– ”Folk lockar folk. Vi bygger stad som genererar folkliv”.

Sammanfattning av platsobservationer

Vid de 10 tillfällen som jag har varit på plats och observerat Stapelbäddsparken och dess användare så har jag observerat hur olika fysiska rumsbildningar bidrar till bildandet av olika sociala rum och hur dessa rum sedan förhåller sig till varandra. Jag har också undersökt om det är någon skillnad på *hur* tjejer och killar använder platsen och hur *många* killar respektive tjejer som använder platsen, vid de tillfällen då jag har varit där. Jag har även noterat ungefärliga *åldrar* och ifall de olika individer som har vistats där vid mina observationer använder platsen på olika sätt beroende på vilken ålderskategori de tillhör.

Inför observationerna valde jag att så lite som möjligt interagera med användarna eftersom jag ville undersöka deras rörelsemönster, hur de interagerar med varandra och hur de använder sig av parkens fysiska utformning och ifall det gick att urskilja de sociala dimensionerna i användningen av parken.

Jag märkte dock snart att det var näst intill omöjligt att inte interagera och påverka användarnas rörelsemönster, i så fall hade jag behövt vara osynlig, vilket är svårt på en sådan öppen plats som Stapelbäddsparken idag är. Istället använde jag mig av den interaktion som ofrivilligt uppstod mellan mig och användarna för att analysera *back stage* och *on stage*. Jag märkte då att det som skejtarna, enligt John Magnusson initiativtagare till skatedelen av parken, kallar för ”vardagsrumsgolvet” fungerar som back stage där man gärna vill vara ifred och träna för sig själv i lugn och ro. De mobila ramperna som är utplacerade gör det lätt att möblera om på platsen och använda den lite som man vill. Själva ”poolen” däremot fungerar som *on stage*, svårighetsgraden är högre och man är oftast lite mer säker som åkare när man använder denna del av parken, poolen är också upphöjd i förhållande till vardagsrummet och erbjuder naturliga sittplatser i form av trappformationer vilket gör att fler människor drar sig dit både för att sitta och titta. Givetvis har man som åskådare även överblick över ”vardagsrumsgolvet”, men vardagsrumsgolvet är stort och

användarna kan själva bestämma var och hur nära de vill befinna sig i förhållande till sina åskådare. Detta märktes tydligt när jag satt och observerade vardagsrumsgolvet på lagom stort avstånd (trodde jag) helt plötsligt var alla skejtare på vardagsrumsgolvet borta och åkte istället i poolen. Jag gick då upp och satte mig högst upp på Stapelbädden, och efter två minuter så var skejtarna tillbaka igen. Detta kan givetvis ha varit en ren tillfällighet men för mig blev *användningen* och *förhållandet mellan* poolen och vardagsrumsgolvet och vad som är *nära* och *långt ifrån* tydligt. Tillsammans med flera andra platsobservationer och efter ett samtal med John bekräftades min teori om att vardagsrumsgolvet används som backstage av skejtarna. Jag har sedan i mitt fortsatta arbete använt denna upplevelse som en måttstock i min analys av de rumsliga dimensionerna och den rumsliga zoneringen i parken.

Vid mina platsobservationer har jag fått leta efter kvinnliga användare av parken. Jag har besökt Stapelbäddsparken olika dagar i veckan vid olika klockslag, mestadels förmiddag och eftermiddag men också kväll, för att eventuellt öka chanserna att stöta på olika typer av användare. Genom intervjuer med några av mina nyckelpersoner, i det här fallet, John, Andrea, Caroline och Pernilla som är väl insatta i användningen av parken fick jag reda på att hösten, vilken är den tidpunkt då jag påbörjade detta examensarbete inte är den ideala tidpunkten att leta efter tjejer i Stapelbäddsparken. Högsäsongen är under sommaren, allt eftersom vädret blir sämre och det blir mörkare och kallare droppar användarna av. Genom intervjuerna fick jag reda på att det finns tre mammor i 40-årsåldern som någon gång i veckan använder skateparken klockan sju på morgonen. Vilket är en av de tidpunkter på dagen då jag inte har varit där.

Av de 10 gånger som jag har besökt parken har de kvinnliga användarna varit lättträknade om de alls har varit där. De flesta kvinnor har varit mammor som är där med sina barn. Det har även ibland funnits enstaka tjejer som varit där som åskådare. Sammanlagt har jag sett två aktiva tjejer i poolen eller på vardagsrumsgolvet som jag uppskattar var i lågstadieåldern

respektive mellanstadieåldern. När det gäller antalet individer av kvinnligt kön oavsett ålder respektive antalet individer av manligt kön oavsett ålder, som har vistats i parken vid mina besök har kvinnorna varit i klar minoritet av besökarna. En markant skillnad i användningen av parken om man åldersmässigt jämför män och kvinnor och killar och tjejer, är att de unga killarna är i absolut majoritet, ibland är dom de enda som vistas i parken. Här har jag också kunnat observera en skillnad i användningen av parken beroende på vilken ålderskategori individerna tillhör. De vuxna individerna i ”mamma- och pappa- kategorin” har varit åskådare, men väldigt aktiva och närgångna åskådare. De förhåller sig till poolen som här är on stage på ett till synes avslappnat sätt och vill gärna vara med högst upp i skatepoolen och titta. ”Ungdomskategorin” i sin tur är mer uppmärksamma på sin omgivning och känsligare för de osynliga gränser och territorier som finns i Stapelbäddsparken. De ungdomar som är där för att skejta använder sig av i stort sett hela den yta som är gjuten i betong och till för att skejta på. De ungdomar som har varit där som åskådare har, jämfört med ”vuxen -kategorin”, ett försiktigare förhållningssätt, vilket kan yttra sig i att de håller sig lite vid sidan av i trappsystemet upp till poolen, här verkar det också spela stor roll om man besöker platsen själv eller tillsammans med en eller flera kompisar. Ju större grupp av besökare desto lättare har det varit att göra ”entré” on stage, d.v.s. i poolen, själva ”hjärtat” i skateanläggningen.

De yngsta barnen har jag träffat på en gång vid mina platsobservationer. Detta var när det var klättertävling i Stapelbäddsparken och parken var fylld med folk. Många hade med sig sina småbarn och dessa använde sig friskt av de provisoriska skateramperna till att klättra på och till att åka rutschkana. Den stora stapelbädden verkade också vara ett intressant element som manade till utflykt för de små barnen.

För att hitta skejtande tjejer och försöka få ett grepp om grupp dynamiken och hur tjejer använder sig av Stapelbäddsparken, eller rättare sagt inte använder sig av

Stapelbäddsparken, fick jag göra ett besök på Bryggeriet på Ystadsvägen där de hade anordnat ett tjejcamp med deltagare, inte bara från hela Sverige, utan även från Holland, England och Frankrike. Pernilla Lindorn - Prabert som jobbar på Bryggeriet berättar att tjejcampet var mycket uppskattat. Hon tror att det kan vara för att man som tjej på ett tjej-camp är garanterad en viss mån av samhörighet. De åker dit för att träffa andra tjejer som också vill träffas.

Förutom tjejcampet anordnar Bryggeriet en tjejkväll i veckan då bara tjejer får komma och skejta. Dessa kvällar brukar vara uppskattade och populära.

Så vad händer egentligen i rampen? Varför är det en sådan tydlig uppdelning mellan killar och tjejer när det gäller användningen? Här kan de rumsliga förutsättningarna spela in. Inomhusbanan på Bryggeriet utgörs av ett slutet rum, både fysiskt och socialt. Det finns fysiska avgränsningar i form av väggar vilket gör att det kan vara svårt att hitta en naturlig plats att ta vägen för den som är ny och känner sig osäker, detta kan göra att man känner sig utsatt. Dessutom kostar det pengar vilket ytterligare begränsar valfriheten för vad man kan göra på platsen. Åker man dit är man där för att skejta. Det finns heller ingen plats att smita undan och träna lite ifred, och från cafeterian har man god utsikt över en stor del av ramperna vilket gör att man ofrivilligt kan hamna mitt on stage. Då utgör Stapelbäddsparken med sina stora relativt fria ytor ett bättre rumsligt alternativ. Genom att besökstiderna är upp till användarna själva öppnas rummet upp. Ytterligare en faktor som bidrar till att rummet upplevs som öppnare än inomhusbanan är självklart de fysiska förutsättningarna. Stapelbäddsparkens fysiska förutsättningar erbjuder ett öppet stadsrum, det är stort och det finns många in – och utgångar. Det är också lättare att använda detta rum på ett ”naturligt sätt” eftersom man egentligen inte behöver ha någon särskild anledning att vistas där. Användningen blir på det viset naturligare och öppnare för nyfikna besökare.

Efter ett samtal under Bryggeriets tjej-camp med Tamsin

Leech från England fick jag veta att utomhus- skateparker både i U.S.A och Australien attraherar och drar till sig många skejtande tjejer. Hon berättar att atmosfären i utomhus- skateparkerna känns öppnare för tjejer, att man känner sig mer accepterad och mindre ensam. Som skejtande tjej kan det ibland bli lite ensamt menar hon. Det är därför det är så bra med tjej-camps som det på Bryggeriet. Att träffa andra tjejer med samma intresse ser hon som en stor fördel. Tamsin tror att en orsak till att tjejer ibland kan känna sig uteslutna ur gemenskapen bottnar i en osäkerhet, kanske mest från killarnas sida. Hon tror inte att det kommer så naturligt för killar i en viss ålder t.ex. tidiga tonåren, att ringa till en tjej och fråga om hon vill med ut och skejta. Därför är det så bra med utomhusparkerna, de blir en naturlig mötesplats där hon upplever att man kan umgås och mötas på ett naturligt sätt. Tamsin berättar också att hon besökte Stapelbäddsparken i somras och blev förvånad över hur många tjejer som faktiskt vistades i parken.

Ur detta perspektiv skulle man kunna se Stapelbäddsparken som ”genusvänlig”, men under mina platsobservationer har jag mött en annan bild av verkligheten. Den ”icke genusvänliga”. Under mina besök har rummet präglats av en stark manlig kodning. Detta kan ha sin grund i att parken ligger på gammal industrimark som genom sina attribut och sin användning i mångt och mycket anses vara manligt kodat, det beror också på att en stor yta av rummet är vikt åt skateboard. Sporten skateboard i sig är än så länge manligt kodad genom att killar/män är i absolut majoritet, kvinnliga skejtare utgör än så länge undantagen. Skateboard är också en sport som tar för sig av det offentliga rummet och använder det på ett ofta nytt och kreativt sätt genom att bryta regler och normer för hur t.ex. en trappa ska och bör användas. Det är också en rätt våldsam aktivitet i den bemärkelsen att man får räkna med att ramla och slå sig rätt illa. Alla dessa faktorer passar in under den rådande normen för hur killar ska eller kan uppföra sig. För tjejer i dagens samhälle är inte denna sorts användning av det offentliga rummet lika naturlig.

Stapelbäddsparken blir därför genom sin utformning, som har en tydlig användargrupp, killarnas och skejtarnas territorium.

Enkätundersökning

För att få en mer komplett bild av hur Stapelbäddsparken används under ”högsäsong”, och vad de som besöker platsen har för mål med sitt besök, har jag tagit del av en sammanfattning av en omfattande enkätundersökning som gjordes av Bryggeriet under sommaren 2007. Nedan följer sammanställningen av denna;

Enkätundersökning, sommaren 2007

”Under sommaren 2007 genomförde Bryggeriet en enkätundersökning i Stapelbäddsparken, de fick in 243 svar. Enkäterna visade att den största delen av besökarna, 44 % var killar som åkte skateboard. Av de skateboard- åkande killarna var de flesta runt 13 år eller över 25 år. I spannet däremellan var majoriteten av besökarna 15-16 år. Den näst största gruppen av besökarna var tjejer som inte skejtade, nästan 25 %. De var 15-16 år gamla och besökte parken i första hand för ”att titta på snygga killar”. Ca 12% av besökarna var killar som inte åkte bräda. Av enkäterna att döma var de antingen inlines-åkare eller där för att ”hänga”. För denna grupp var Stapelbäddsfestivalen en stor publikmagnet. Resterande 19 % av de svarande var tjejskejtare. Och här kommer den stora avvikelser i underlaget. Den stora majoriteten av den här gruppen var över 25 år, nämligen mammor som ville åka med sina barn”. (Lundholm 2007)

”Enligt enkätundersökningen är de som besöker Stapelbäddsparken sommartid från hela Sverige. Även inom Malmö är spridningen stor. Samtliga stadsdelar finns representerade och från övriga Sverige kommer man bland annat från; Arlöv, Klågerup, Svedala, Bjärred, Stockholm, Växjö, Vänersborg, Uppsala, Kalmar, Bara, Hässleholm, Kristianstad, Kävlinge, Mariestad, Skanör, Motala, Lund, Göteborg, Oslo, Ystad, Furulund, Helsingborg, Sjöbo och Klippan”. (Lundholm 2007)

”I enkäterna ställdes också frågor om vad besökarna hade för intressen och svaren visade att musik var det i särklass största intresset. Utöver det gillade man också olika sorters idrotter, konst/design och film. Intresset av att vara delaktig i olika former av arrangemang var också ganska stort i de äldre grupperna”. (Lundholm 2007)

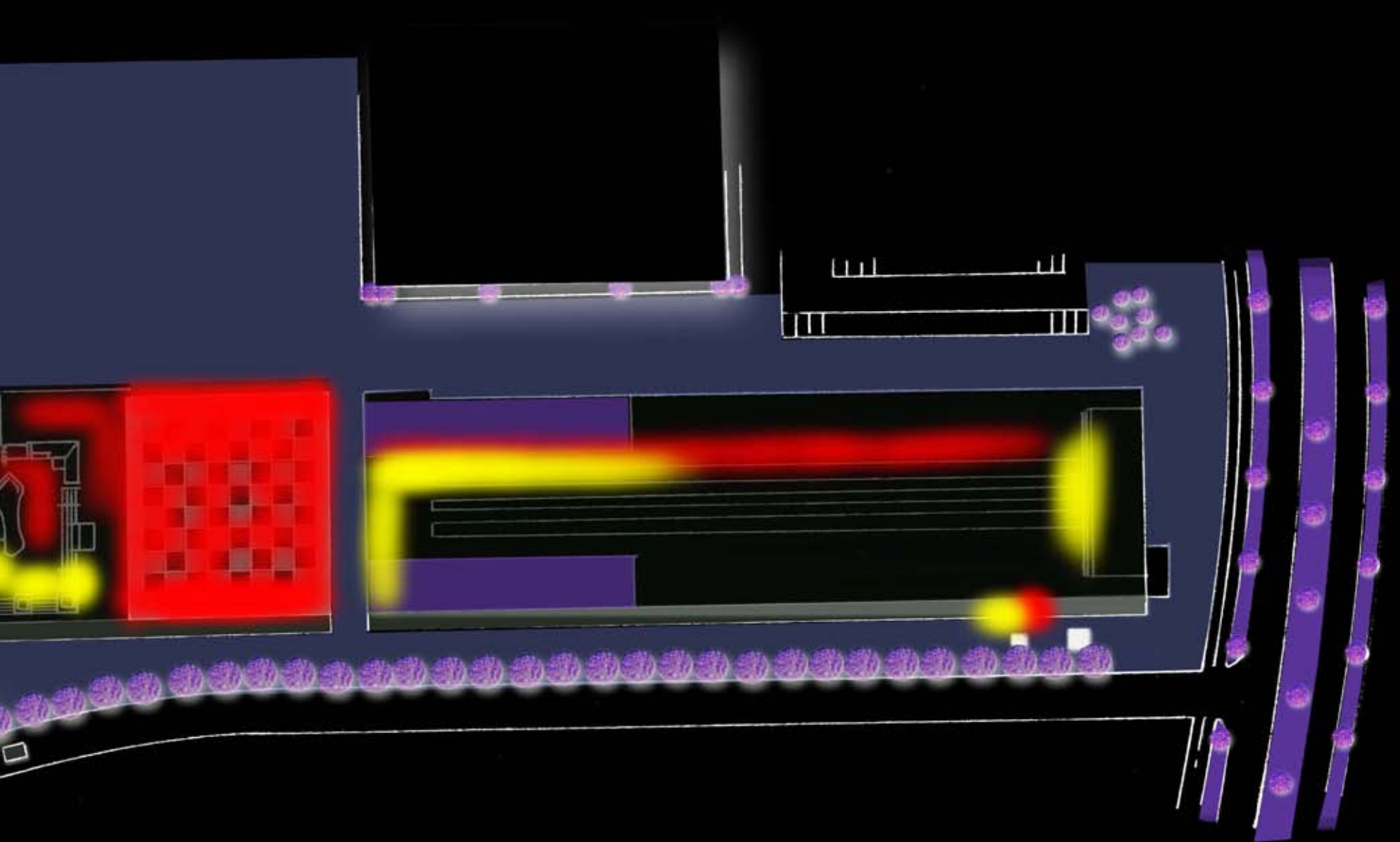
Enkäten visar en uppdelning mellan unga tjejer och killar där killar är ”göra-orienterade” och antar en aktiv roll i Stapelbäddsparken. Majoriteten av tjejerna är istället ”vara-orienterade” och antar i och med det en mer passiv roll i användningen av parken, där de väljer att titta på.

Genusperspektivet

Figuren bygger på resultatet av mina platsobservationer där jag har observerat vilka platser/rum som killar respektive tjejer använder sig mest av. De flesta av användarna i parken har varit killar och det är de som har rört sig över störst ytor och de är också de flitigaste användarna av on stage och interaktionsplatserna.

De tjejer som har varit på plats vid mina observationer har haft ett betydligt försiktigare rörelsemönster och i stort sätt hållit sig till de delar av parken som kan räknas som reträttplatser respektive back stage. En gemensam nämnare där båda grupper verkar trivas lika bra är caféet.

Figur 3.

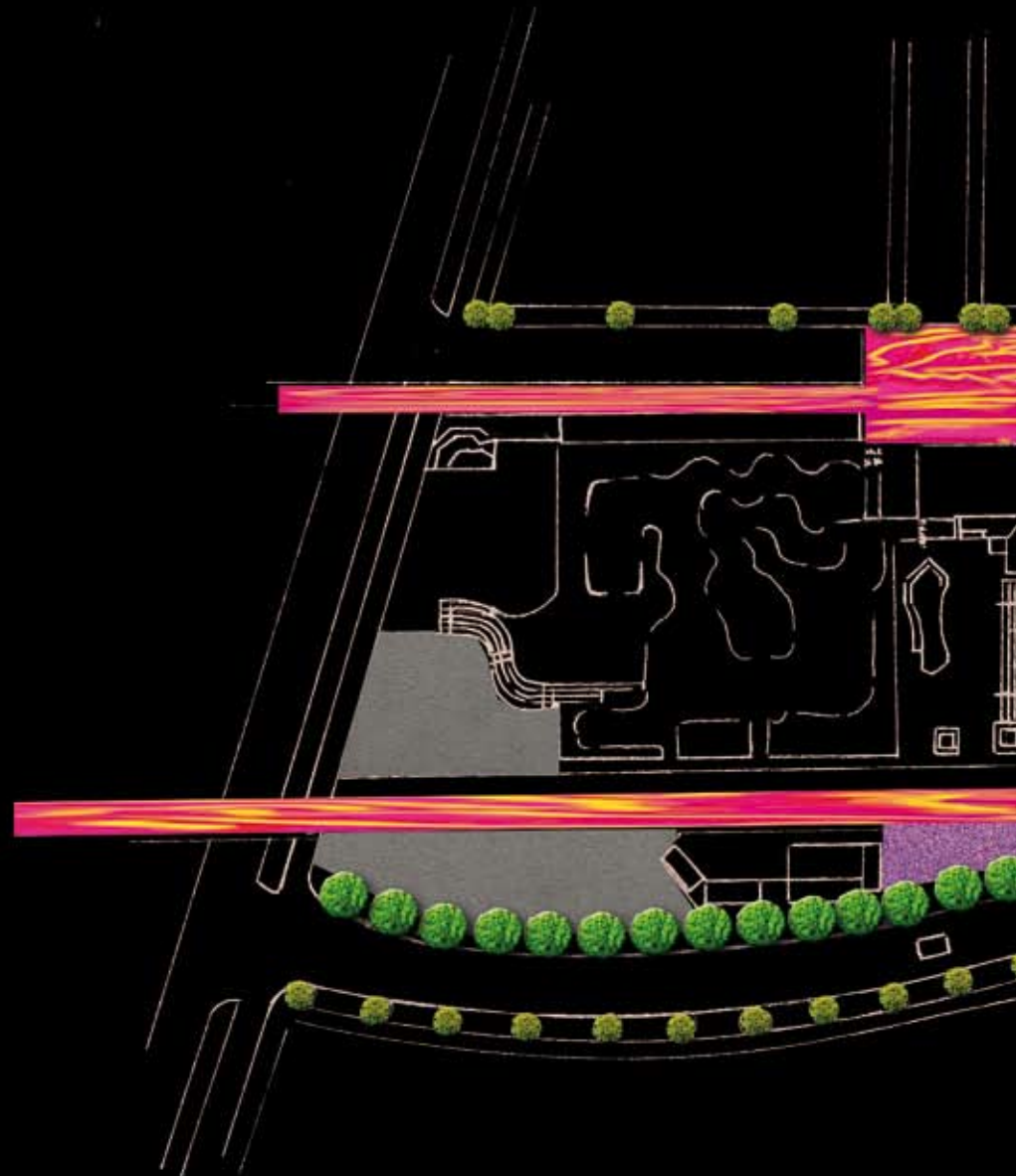
Koncept – Föränderlighet

I mitt koncept har jag utvecklat Stapelbäddsparkens identitet som jag anser är **föränderlighet**.

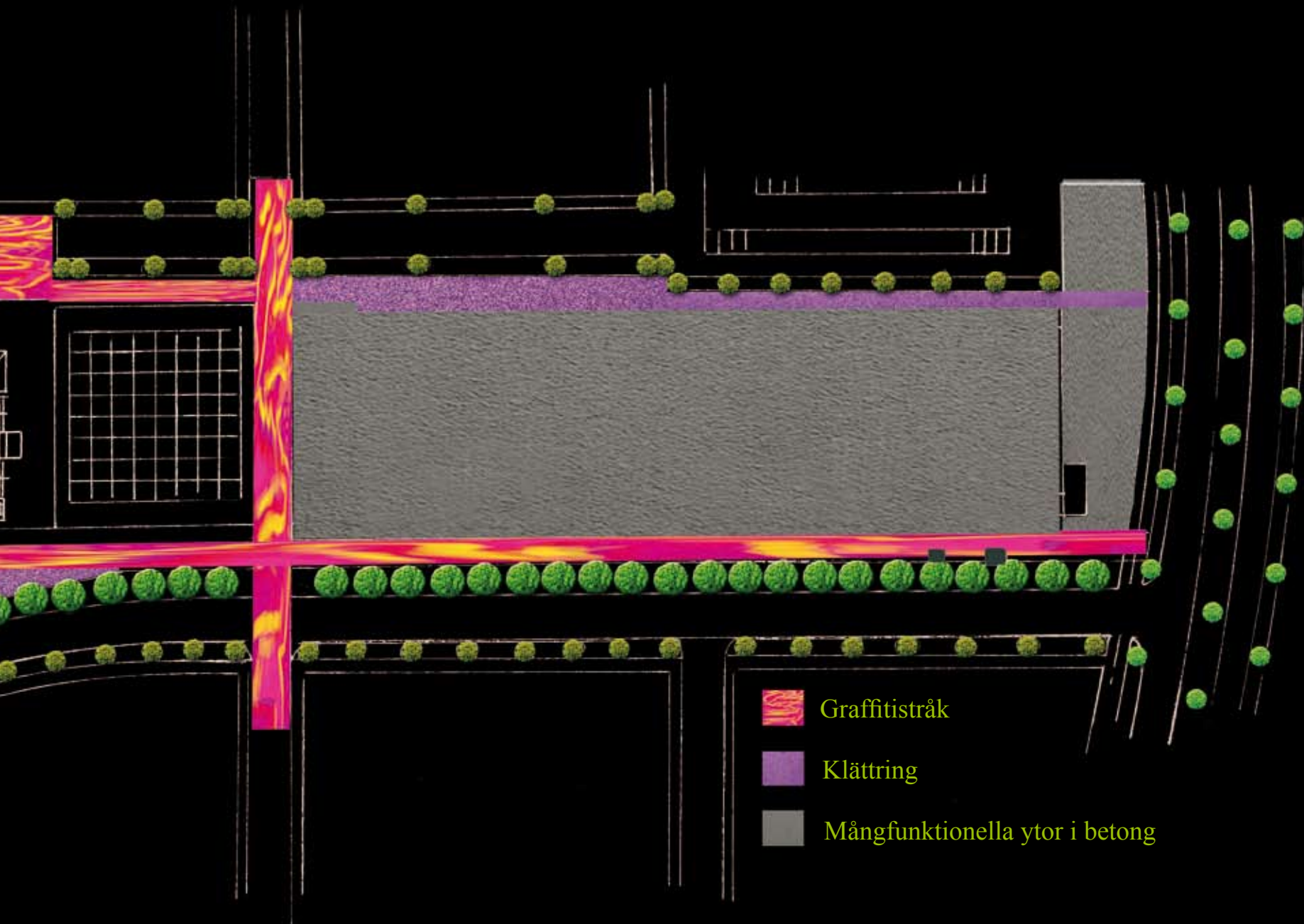
Parken har tillkommit genom ett intensivt samarbete med engagerade brukare och det är också dessa brukare som ger parken liv och får den att leva genom att ständigt förändra de rumsliga förutsättningarna inom de fysiska ramar som finns just nu. Detta har jag velat ta fasta på i utvecklingen av min konceptskiss. Genusperspektivet i förslaget ligger i de sociala dimensionerna som måste integreras och utvecklas i och tillsammans med den fysiska gestaltningen.

Jag har valt att göra detta genom att lyfta fram och ta tag i de trådar och det engagemang som redan ligger och puttrar i Stapelbäddsparken. Dessa trådar anser jag vara de tre verksamheter som har visat stort intresse både för parken och för att driva projekt och verksamheter där tjejer aktivt uppmuntras att delta eller där de redan gör det. Dessa tre verksamheter är skejtarna genom Föreningen Bryggeriet, CFUK - Centrum För Urban Konst, och klätterklubbarna.

I konceptet frigörs konkreta ytor för dessa tre verksamheter och syftet med detta är att uppmuntra och utveckla den kreativitet och det genusperspektiv som redan spirar i parken. De tre verksamheterna ansvarar själva för utvecklingen och skötseln av respektive yta. Parken får på detta vis möjlighet att fortsätta utvecklas tillsammans med sina brukare.

Figur 4.

Förslag

Fysiska förutsättningar

Konceptskissens förhållande till sina omgivningar bygger på ungefärliga antaganden av hur omgivningarna kommer att se ut. Enligt Ewa Sundström på Gatukontoret i Malmö är inte de övergripande planerna för denna del av Västra Hamnen fastlagda ännu och jag har därför utgått från de kartunderlag över de allra närmaste omgivningarna runt parken som jag har fått ut från Gatukontoret.

I mitt förslag har jag också tagit hänsyn till den eventuella skolbyggnad med tillhörande skolgård som kan komma att ligga precis bredvid Stapelbäddsparken, se landskapsarkitekt Jenny Stålhamres examensarbete vid Sveriges lantbruksuniversitet; *Stadsrum för barn – en skolgård som mötesplats*.

En placering av skola med skolgård intill Stapelbäddsparken gör att de båda platserna kompletterar varandra och området kan i sin helhet på så sätt tilltala en bredare ålderskategori.

När det gäller de fysiska förutsättningarna i Stapelbäddsparken har jag valt att utgå ifrån och bevara det som har anlagts i etapp ett, dvs. den stora skateanläggningen och vardagsrummet i betong. Dessa fungerar idag bra och håller en hög kvalitet och jag har därför valt att anpassa mig efter dessa element. Caféet och containerbiblioteket fungerar också bra i dagens läge, jag har valt att behålla dessa som de är eftersom de genom sin containerarkitektur stämmer in i mitt koncept, föränderlighet. De bidrar också som jag nämnt tidigare till att ge platsen en speciell identitet som skiljer sig från intilliggande områden. Efter samtal med Andrea Andersson Antunes som är engagerad i Föreningen Bryggeriet har jag också valt att komplettera caféet och biblioteket med en container för skateboarduthyrning. Precis som Andrea så tror jag på idén med en skateboarduthyrning eftersom detta är ett lätt och smidigt sätt att göra skateboardsporten tillgänglig för en större målgrupp. Samtidigt som det är

en naturlig uppföljning till Föreningen Bryggeriets övriga satsningar på att integrera fler tjejer i skateboardsporten. Ur ett genusperspektiv är en skateboarduthyrning också en nödvändighet eftersom tjejer till skillnad från killar sällan har möjlighet att låna en bräda av en kompis och testa på. Utan en skateboarduthyrning stänger man aktivt rummet för tjejer som potentiell ”målgrupp”.

Till platsens karaktär och värt att bevaras hör också redan nämnda historiska element som själva stapelbädden, den ensidiga lindallén och den karaktärsdanande krökningen av vägen.

I bevarandet av stapelbädden har jag valt att ytterligare markera och utveckla denna genom att gjuta en trappformation i betong, denna ska även kunna fungera som sekundära sittplatser vid t.ex. konserter på ”vardagsrumsgolvet” eller till vardags erbjuda ”reträttplatser” på en fallande skala. Kvällstid ska detta signum för parken belysas med effektbelysning, detta skulle bidra till en fin effekt nattetid samtidigt som platsen skulle lysas upp betydligt vilket är positivt ur ett ”trygghetsperspektiv”.

Lindallén och den tillhörande vägen med dess nuvarande krökning har jag valt att bevara eftersom dessa skapar en större variation i de rumsliga dimensionerna i parken. Det är också en kvalitet i ett område med så mycket nybyggnation och nyplantering som det är i Västra Hamnen att kunna variera med fullvuxna träd med deras kraftiga grönska som en kontrast till allt nyplanterat.

Materialval

Stapelbäddsparkens målgrupp är ungdomarna och intressegrupperna just nu hör mest till skejtare, gatukonstnärer och i viss mån klättrare samt en blandning av övriga intresserade besökare. Detta har påverkat mitt materialval i den betydelsen att parken till största delen består av hårdgjorda ytor i betong med inslag av gummimattor. Dessa ytor fyller en funktion genom att de appellerar till parkens målgrupper och deras intressen och möjliggör ett fritt nyttjande av parken som inte begränsas av barriärer som gräs och blomplanteringar. Istället får stråken med urbankonst fungera som stiliserade rabatter som ständigt förändras i färg och i sitt innehåll.

Ett av ledorden under detta arbete har varit att ”öppna upp” platsen för dess potentiella användare, därför har platsen fått en transparent och inbjudande form genom att låta stråken med urbankonst sträcka sig ut ur parken och på så sätt bilda subtila entréer som ”krokar tag” i omgivningen. Stråken är också en del av platsens föränderlighet genom att de står till förfogande för gatukonstnärerna att utveckla och förändra och de behöver inte nödvändigtvis innehålla graffiti utan är möjliga att utnyttja till andra kreativa processer eller utställningar om så önskas. När det gäller växtmaterialet har jag valt att hålla en sparsam profil där jag har utvecklat lindtemat för att få en enhetlig inramning. Linden är också ett kraftfullt, hårdigt träd med en stor krona som ger en effektfull grönska och ett vackert skuggspel som sprider sig över de hårdgjorda ytorna. Kontrasten mjukt mot hårt bildar här ett effektivt uttryck och de hårdgjorda ytorna reflekterar de organiska materialen. För att ytterligare förstärka rumsbildningen i parken men samtidigt behålla en transparens ut mot omgivningen har jag valt att under träden lägga in en gräsrabatt innehållandes en kombination av hårdiga präriegräs i varierande höjd för att på så sätt förstärka och intensifiera rumsbildningar i anslutning till sittplatser längs med parkens gångstråk.

Implementering av teorier om ungdomsoffentlighet och av genusperspektiv i mitt förslag

I mitt förslag har jag förhållit mig till de två huvuddelarna i min teoridel, nämligen hur teorier om ungdomars offentlighet kan kombineras med ett genusperspektiv i den fysiska gestaltningen.

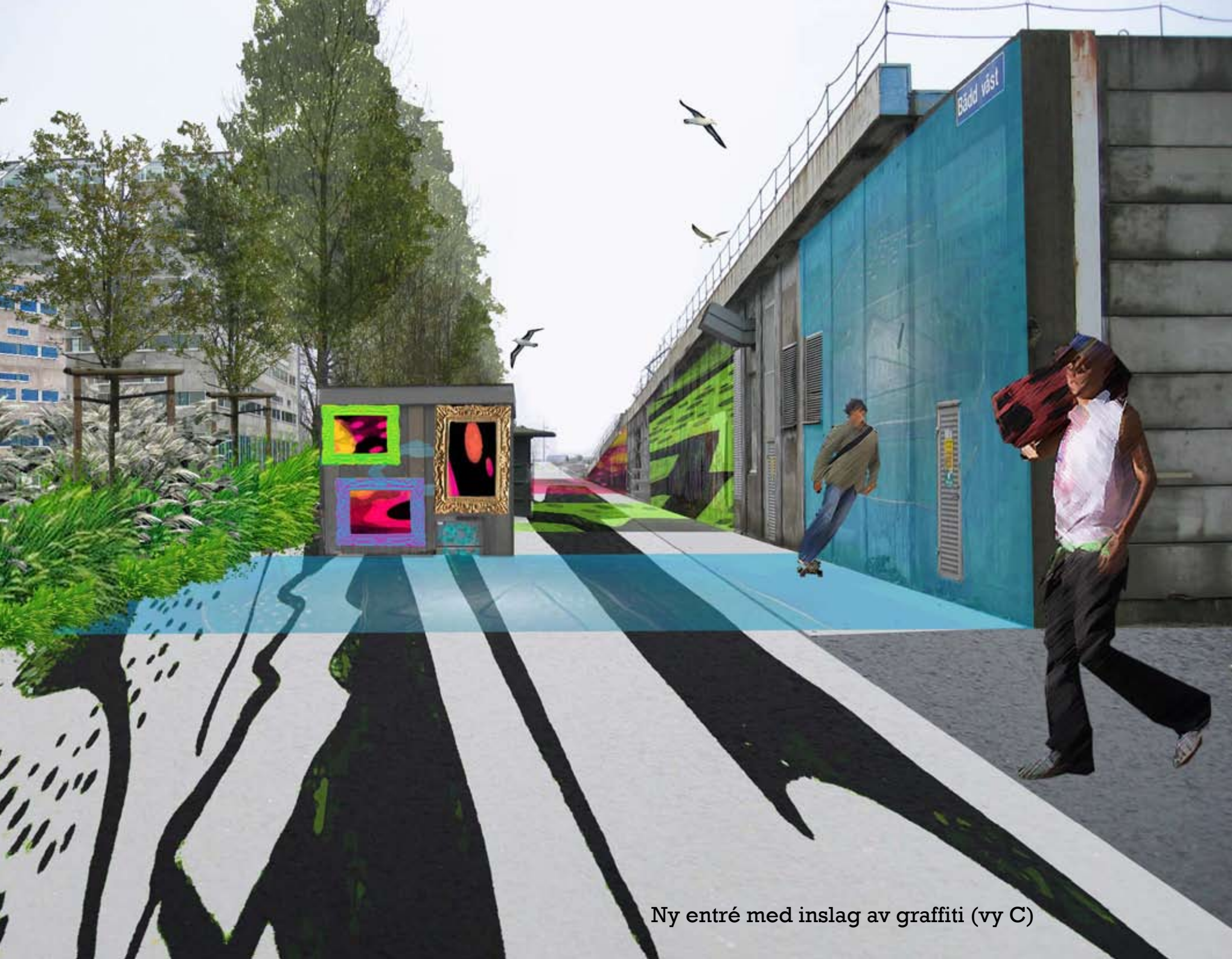
Jag anser att Stapelbäddsparken kan räknas som en frizon för ungdomar där det finns utrymme för icke institutionaliserade handlingar som t.ex. skolka från skolan, dricka folköl på en fredagskväll eller bara hänga och ”göra ingenting”. Användarna av parken har också bildat ett relativt ”starkt” territorium genom sina aktiviteter som t.ex. att åka skateboard. Territorialitetsbegreppet har påverkat mitt gestaltungsförslag genom att jag har valt att ta hänsyn till redan anlagda element som poolen, vardagsrumsgolvet, caféet och containerbiblioteket eftersom dessa inte bara är fysiska rum utan även inhyser viktiga sociala dimensioner. Detta resonemang har också fått mig att välja bort en del aktiviteter och önskemål från andra brukare eftersom jag inte tror att denna plats, ur ett territorialitetsperspektiv, vinner på att ”trycka in” för många aktiviteter på en liten yta. Ur användningssynpunkt och ur ett genusperspektiv är det inte heller säkert att platsen blir mer använd av tjejer för att jag sätter dit t.ex. ett basketmål. Som jag nämnt innan tror jag här istället på ett mer definierat samspel mellan den fysiska miljön och de sociala dimensionerna i form av engagerade föreningar som aktivt jobbar för att bryta den manliga kodningen i rummet.

Metaforerna back stage och on stage leder på en konkretiseringsnivå vidare till två grundläggande begrepp inom ungdomsoffentligheten; reträttplatser och interaktionsplatser. Dessa platser kan även ur ett genusperspektiv ses som ”att vara” –platser och ”att -göra” -platser där tjejer generellt sett dras till ”att vara” – platser och killar generellt sett dras till ”att göra” – platser. Jag har tagit hänsyn till detta i mitt förslag genom att analysera den rumsliga analysen av idag och sedan utveckla eller bevara dessa reträtt – och interaktionsplatser (se fig 2 och fig 6).

Detta för att utveckla en rumslighet som kan passa både tjejer och killar i den bemärkelsen att vi alla är olika individer med olika behov. Som jag nämner i min teoridel präglas den byggda miljöns tillblivelseprocess av mänskliga intentioner, prioriteringar och föreställningar som speglar de normer som råder för tillfället. I mitt förslag har jag valt att förhålla mig till detta påstående genom att istället ”spegla” och utveckla de genusföreställningar och den ”jämlika” användningen av det offentliga rummet som jag hoppas ska råda i framtiden. En framtid där individens valfrihet i användningen av det offentliga rummet inte påverkas av könstillhörighet och normer.

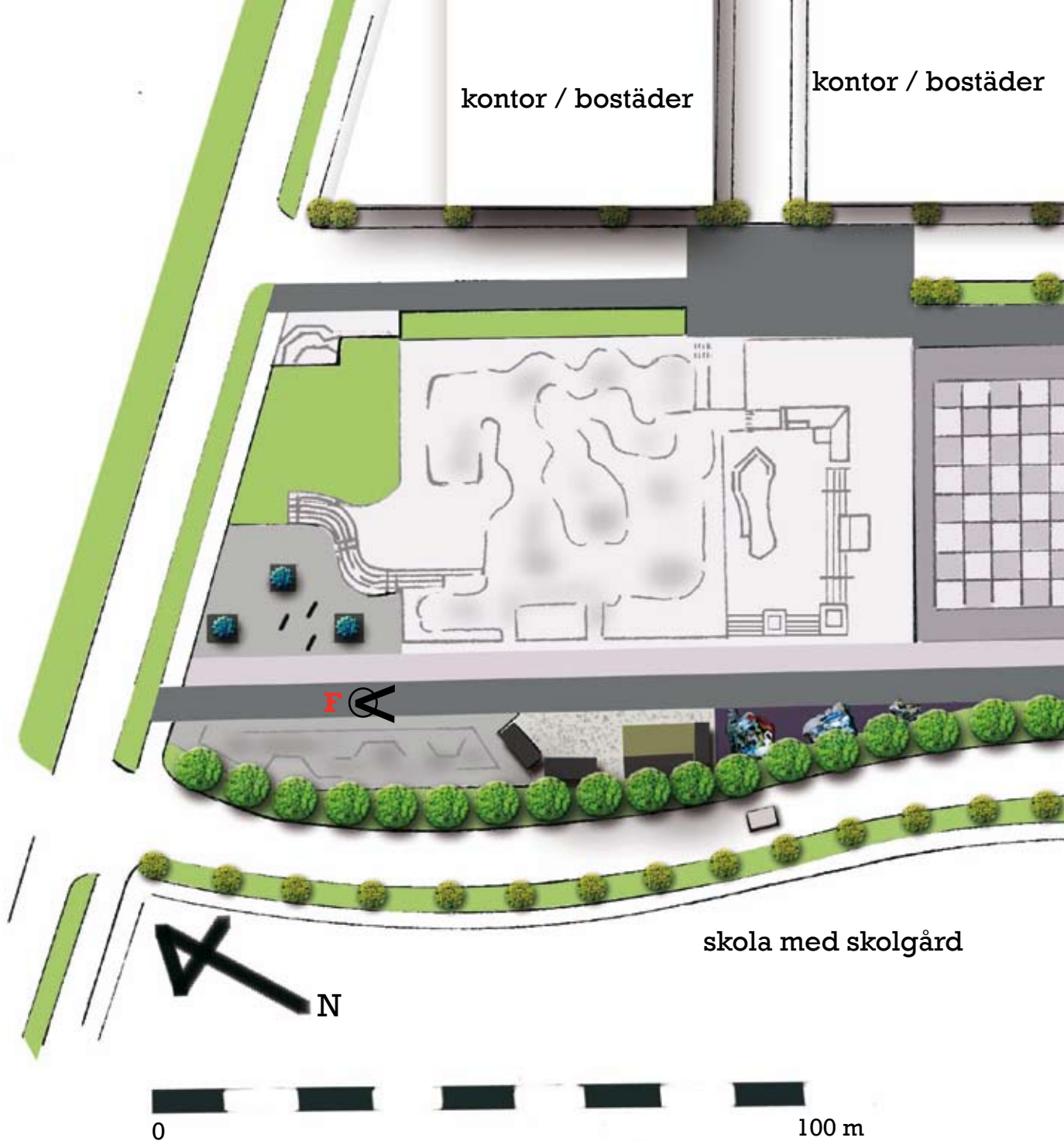
Ytterligare åtgärder i dagsläget för att luckra upp den manliga kodningen av rummet och underlätta för tjejer som målgrupp att aktivt börja använda sig av *alla* rum i Stapelbäddsparken kan vara att; planera in yta för en skateboarduthyrning och därmed tillgängliggöra nödvändigt material, maximera parkens användningspotential för brukarna genom hårdgjorda markmaterial och att forma rum med olika grad på interaktions- och reträttskalan för att på så sätt skapa en miljö som kan fungera för både utåtriktade och mer tillbakadragna individer. Det sistnämnda är särskilt viktigt med tanke på att tjejer och killar just nu använder sig av Stapelbäddsparken på två skilda sätt. Genom att skapa reträttplatser som kan fungera som ”transit” – platser, dvs. rum som fungerar som komplement till de platser där man är som mest utsatt för uppmärksamhet, kan Stapelbäddsparken få en central roll i ombildandet av rådande genusföreställningar där många tjejer har socialiserats in i en passiviserad användning av det offentliga rummet.

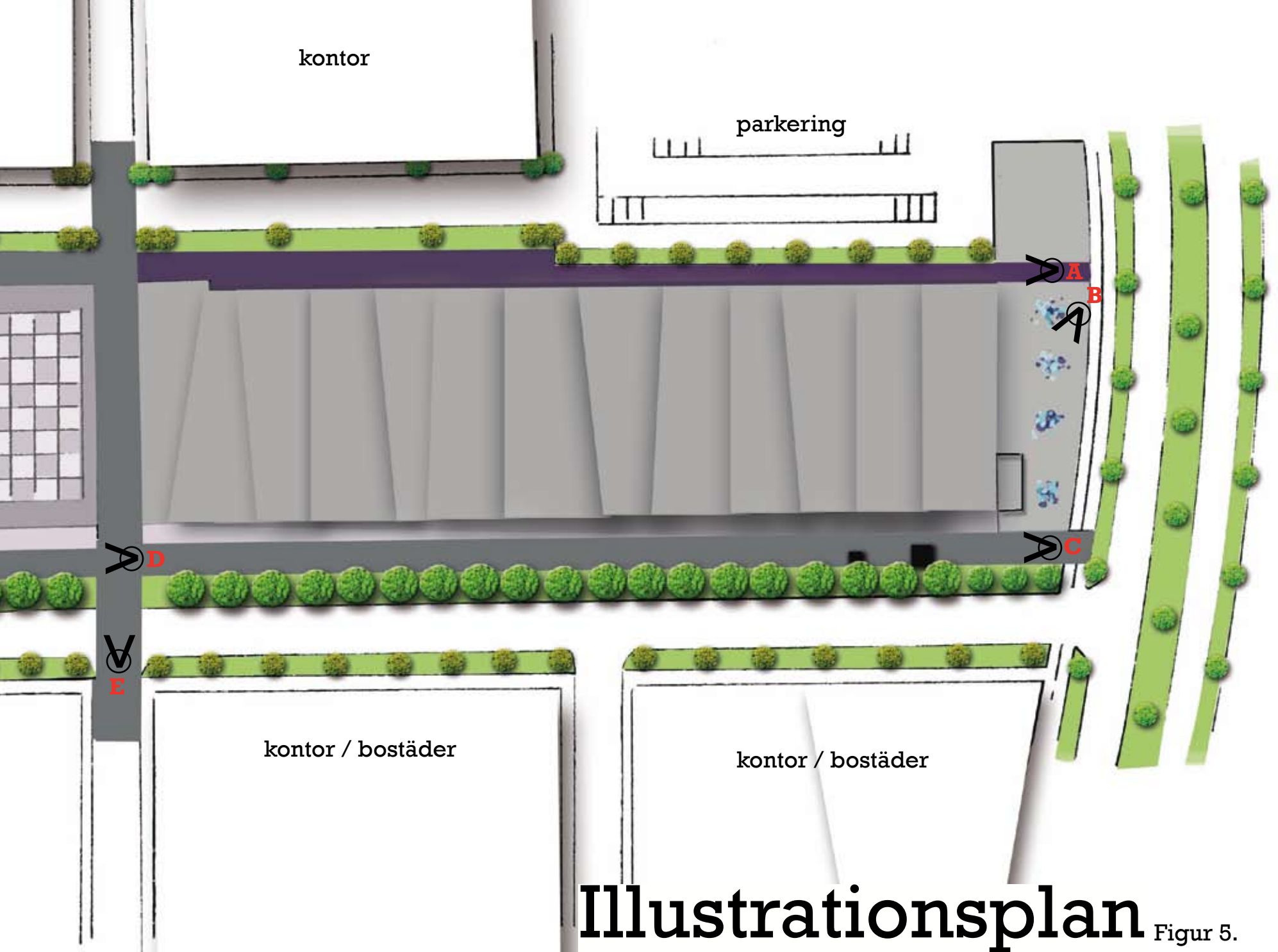

Ny entré med inslag av graffiti (vy C)

- träd, bef
- träd, bef. nyplantering
- träd, nyplantering
- träd, bef
- mörk betong
- gummimatta
- grus
- mellanmörk betong
- mellanljus bef. betong
- ljus bef. betong
- gräs
- bef. statyer i kortenstål
- vattenspel
- grindvaksstuga
- elskåp
- trädäck, bef.
- café, bef.
- bibliotek, bef.
- skateboard-uthyrning
- klätterklippor för bouldering

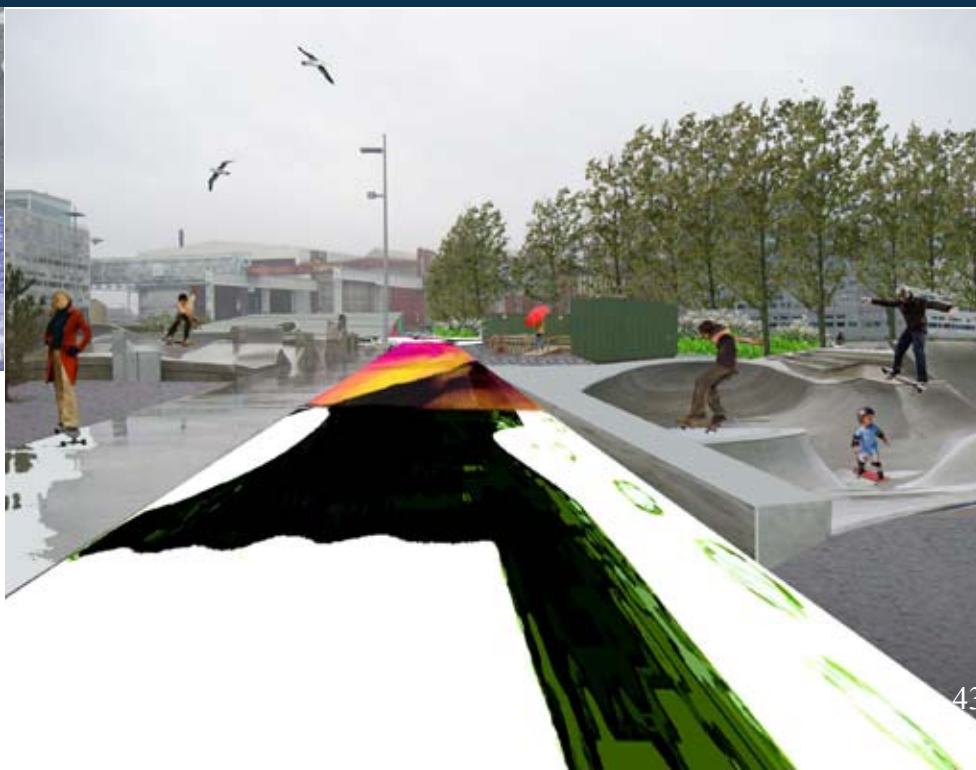

Rumsanalys av förslag

Gömrösten

Gömröställe 1 och 2 – Befintliga. Trapporna upp till Stapelbädden. Dessa rumslika formationer fungerar som gömröställen där man kan dra sig undan omgivningen.

Reträttplatser

Reträtt 1 – Gångstråk vid poolens baksida. Detta är en del av de ”graffiti” – stråk (utvecklingsbar yta för urbankskonstnärerna) som finns i parken. Stråkets placering i förhållande till omgivningen gör att man här kan tala om en reträttplats – funktion.

Reträtt 2 – Befintlig. Trapporna på baksidan. Avskilda, visserligen med insyn från omvärlden men är i förhållande till resten av parken en reträttplats.

Reträtt 3 – markmaterialet på den här ytan har bytts ut från marktegel till betong. Detta kan i sig bidra till en ökad användning med tanke på att detta material är mer skateboardvänligt, samtidigt är svårighetsgraden lätt och platsen kan därmed få en back stage/reträtt – funktion.

Reträtt 4 – Den nuvarande reträttplatsen har utvidgats och det befintliga markmaterialet som består av marktegel och grus har bytts ut till skateboardvänlig betong som bildar en nybörjarramp, som också är tillgänglig för in-lines. Även här är tanken att denna plats ska erbjuda alternativa ytor för dem som vill kunna träna vid sidan av.

Reträtt 5 och 6 – längs med det nya gångstråket erbjuds sittplatser. En sittplats som fungerar väldigt bra ur reträttplats- synpunkt är en variant på hammock designad av arkitekt Ingegerd Harvard. Genom sin gungfunktion bidrar den här typen av sittplats till att man kan avskärma sig omvärlden med hjälp av en aktivitet, det är nämligen ingen som slår sig ner bredvid någon eller några som redan sitter och gungar.

Reträtt 7 och 8 – Denna plats på stapelbäddens ”baksida” har fått behålla sin reträttfunktion. Rummen varierar en aning i rumskänsla eftersom nr 7 är större och vidare än nr 8. Markmaterialet har bytts ut till gummimatta och väggen längs med stapelbädden har utvecklats till klättervägg där man kan få träna ifred.

Reträtt 9 – Befintlig. Övre delen av Stapelbädden. Beroende på hur mycket människor som vistas i parken och var dessa människor vistas kan denna plats fortfarande räknas som reträttplats. Trappformationen kan inbjuda till fler användare vilket kan göra att platsen omvandlas till interaktionsplats vid vissa tillfällen men i förhållande till resten av parken innehåller stapelbädden fortfarande reträttplatser på en fallande skala.

Interagerande reträttplatser

Interagerande reträtt 1 – Befintlig. Gräsmatta/sanddyn intill poolen. En plats att dra sig undan skateboardåkningen och sitta och hänga på. Samtidigt som denna plats erbjuder en tillbakadragen position och bra insyn i övriga rum är läget något utsatt.

Interagerande reträtt 2- Till viss del befintlig. Denna plats består av befintligt café och containerbibliotek men har utökats med skateboarduthyrning och en mer interagerande plats för klättrarna i form av boulderingklippor.

Interagerande reträtt 3 – Graffitistråk. Erbjuder en reträttplats genom sin placering men varierar i skalan reträtt – interaktion beroende på vad som utspelar sig i stråket i form av konstinstallationer och målaraktiviteter.

Interagerande reträtt 4 – Befintlig. Vardagsrumsgolvet. Vardagsrumsgolvet är en reträttplats med en tydlig back stage – funktion. I förhållande till sin granne poolen fungerar den här platsen som en ”övningsplats” ofta med lägre svårighetsgrad. Den är känslig för insyn vilket förstärker intrycket av att detta är en reträttplats samtidigt som det är en interaktionsplats där användarna hela tiden interagerar och anpassar sig efter varandra. Förutom detta är vardagsrumsgolvet en multifunktionell yta som kan användas till många interagerande aktiviteter som t.ex. marknader, konserter, klättertävlingar och andra dylika evenemang.

Interagerande reträtt 5 – Befintlig. Nedre delen av stapelbädden. Stapelbädden har genom sin utformning och storlek en fallande skala av reträtt – till interagerande reträttplatser. Stapelbädden i sig kan ses som en reträttplats eftersom den i nuläget används relativt lite av skateboardåkarna och därmed erbjuder en fri yta att dra sig undan på. Den nedre delen av stapelbädden är både interagerande och reträtterande i sin karaktär. Det nära avståndet till vardagsrummet gör att de två platserna interagerar med varandra och en besökare som uppehåller sig i nedre delen av stapelbädden kan därmed lätt störa det känsliga back stage förhållandet i vardagsrummet.

Rumsanalys - förslag

Figur 6.

Interagerande reträtt 6 – Graffitistråk. Beroende på aktiviteter som tillfälligt kan utspela sig längs med stråket och runtomkring kan denna plats stå för både reträtt- och interaktionsplatser.

Interaktionsplatser

Interaktion 1 – Befintlig. Poolen. Denna plats har som tidigare nämnts en tydlig on stage - funktion. Användarna i denna del av parken är tydligt utsatta för andra människors blickar och omdömen. Platsen fungerar som en scen och kräver en viss form av förkunskaper för att kunna utnyttjas maximalt.

Interaktion 2 – Entré/förplats till parken i betong med vattenspel. Genom sin placering intill väg, busshållplats och gång- och cykelbana befinner sig platsen i ett utsatt läge och lämpar sig därför till interaktionsplats.

Reflektioner

När jag började detta examensarbete hade jag *väldigt* många frågor. Av alla dessa frågor utkristalliserade sig efter en tid två huvudfrågor;

1) Vad innebär ett genusperspektiv i stadsplaneringen? Och 2) Hur kan genusperspektivet implementeras i den fysiska gestaltningen av det offentliga rummet?

Tillblivelsen av Stapelbäddsparken är en intressant process som har involverat många människor och därmed många viljor. Att ta hänsyn till brukarna och planera utifrån dem har varit en hög prioritering i arbetsprocessen. Och detta är i sig en bra intention för att skapa en "levande stad" med ett rikt folkliv. Men för att implementera ett genusperspektiv i den fysiska planeringen och i den landskapsarkitektoniska gestaltningen krävs också en granskning av vilka dessa brukare är, vems önskemål som tillgodoses och vilka normer som reproduceras.

Ett steg i Stapelbäddsparken har ur skateboardsynpunkt blivit en succé som aktiverar och drar till sig unga människor, och ibland även deras föräldrar, långt utanför Malmös gränser. Dock har detta blivit ett starkt manligt kodat rum, en kodning som inte kommer att förändras på lång tid. För det krävs tid, kraft och framförallt engagemang för att ändra rådande omständigheter.

Så varför inte bara låta Stapelbäddsparken förbli killarnas territorium? För att utveckla och förklara mitt resonemang kring det här skulle jag vilja hänvisa till Nina Björk. Hon skriver i sin bok *Under det rosa täcket*, om den amerikanska feministen Judith Butlers teori om att kön skapas genom att handlingar föregår handlande subjekt;

"Butler menar att vår identitet som kvinna eller man skapas *performativt*, av de handlingar vi utför. Vi blir kvinnor genom att bete oss, röra oss, tala, klä oss på det sätt som kvinnor förväntas göra. Vi blir kvinnor genom att följa de koder som kulturen har skapat för kvinnlighet. I stället för att se våra handlingar som ett resultat av vår könsidentitet, ser Butler vår könsidentitet som ett

resultat av våra handlingar" (se Björk, 1996, s 139).

Och för att citera ännu en författare, kanske den mest berömda då det gäller kvinnans frigörelse från rådande normer och förväntningar, Simone de Beauvoir, vill jag tillföra ytterligare argument; "Man föds inte till kvinna, man blir det" (se Björk 1996, s 215). Enligt Beauvoir kan människan bara vara människa genom att vägra att vara passiv, (se Björk 1996, s 223). Som jag tolkar Beauvoir är den (ibland omedvetna och reflexmässiga?) passiviseringen av vissa grupper i samhällets offentliga rum, i det här fallet tjejer och kvinnor, ett hot mot denna grupps livskvalitet.

Jag menar att vi genom de rumsliga praktikernas minnen formas och anpassar våra lärdomar från ett rum till ett annat. Detta gäller inte bara livet i de offentliga stadsrummen, minnena följer även med in i de rum som utgör yrkesliv och privatliv. Det är därför viktigt att bryta passiviseringen av kvinnor och tjejer i alla offentliga rum, att öppna alla dörrar, för att på lång sikt nå fram till ett jämställt samhälle. Ett samhälle som kan brukas på lika villkor av alla.

Min slutsats av vad som är ett genusperspektiv i planeringen är alltså att vi aktivt måste granska grunderna för våra beslut och väga dessa beslut mot frågor som;

Vem har skapat detta rum? Vem har finansierat det? Vem har byggt det? Vem använder det? Hur representeras män och kvinnor? Vems erfarenheter tas till vara? Vilka ideologier ligger bakom skapandet? Vems historia skrivs och vilket kulturarv bevaras (Friberg et al. 2005, s.10)?

Bakom dessa frågor gömmer sig en maktdimension, ett genusperspektiv. I detta arbete har jag kommit in i etapp 2 i utvecklingen av parken, och mitt syfte har varit att implementera ett genusperspektiv i den fysiska gestaltningen. Jag har därför lagt mitt fokus på några av dessa frågor och undersökt *hur* och *av vilka* parken används. Jag har också undersökt *vems/vilkas* önskemål och erfarenheter som tagits tillvara. Jag har utgått ifrån den information som har funnits tillgänglig och de intervjuer som jag har gjort. Med utgångspunkt från det materialet och mina

platsobservationer har jag kunnat konstatera att den intressegrupp som har dragit det längsta strået i Stapelbäddsparken är skejtarna. Skejtarna är som användargrupp av parken i klar majoritet och bland skejtarna så är killarna i klar majoritet, vid de flesta av mina platsobservationer har det inte varit några tjejer där alls.

Kan den fysiska gestaltningen ändra på detta? Den fysiska gestaltningen kan ensam ha svårt att bryta de normer och föreställningar som råder i samhället idag. Och för att en förändring skall kunna ske krävs också rum för förändring. I mitt koncept för den framtida Stapelbäddsparken ser jag ett samarbete mellan den fysiska gestaltningen och de sociala dimensioner som redan finns på platsen (se koncept - och förslagsdel). Genom att fokusera på tre huvudgrupper som alla aktivt arbetar för eller har lyckats att integrera tjejer i sina aktiviteter skulle de asymmetriska genusförhållande som råder i parken idag kunna reduceras.

Att styra eller inte styra...

Utformningsmässigt har jag lämnat ”fria ytor” att utvecklas, men det är en frihet inom ramar. Ytorna med gatukonst/graffiti har en dubbel funktion eftersom de dels är föränderliga men också ska ge en fast struktur och fungera som entréer, målpunkter och stråk att färdas längs med. Skulle urbankonstnärerna kunna tänka sig att fylla stråken med graffiti eller annan konst? Urbankonst är ju något som ofta dyker upp på oväntade platser, mosaik på en gatsten, graffiti på en vägg, en stickad strumpa på ett stuprör m.m. Är ”urbankonst” den typ av konst som trivs bäst när den får hitta sin egen plats? Jag tror inte att det ena behöver utesluta det andra. Samtidigt som urbankonsten faktiskt redan har hittat Stapelbäddsparken. Den fanns där redan innan jag kom dit. I min konceptskiss ser jag Stapelbäddsparken som ett centrum för urbankonst, en plats att samlas på och en plats att utvecklas i.

Tankar kring materialval

I förslaget har de urbana hårda materialen fått ta över och växtligheten har förpassats till kantzoner, vilket har bidragit till en sparsam växtlista. Motivet till detta är att parkens nuvarande och kommande aktiviteter kräver hårdgjorda ytor utan växtmaterial som kommer i vägen. Istället får stråken med urbankonst agera som stiliserade rabatter som både ger färg och förändring under årets gång.

Analys av min analys

I min analys och i min konceptskiss av Stapelbäddsparken har jag inte enbart använt mig av Mats Liebergs teorier om ungdomsoffentlighet. Det första som hände när jag kom till Stapelbäddsparken var att jag (omedvetet) började leta efter målpunkter och ett tryggt, gärna intressant stråk att färdas längs med, detta hör till Kevin Lynch's teorier men också till Jan Gehl. Men där fanns även ytterligare en dimension, jag kände mig utanför och lite osäker på var jag skulle ta vägen, inte bara på grund av bristen på målpunkter, utan också på grund av att detta var en ny plats för mig och helt uppenbart någon annans territorium. Här upplever jag att Mats Liebergs teorier om ungdomsoffentlighet och hur ungdomar förhåller sig till offentliga platser kom väl till pass. Genom att identifiera de platser/rum som fungerade som interaktionsplatser, reträttplatser och on stage respektive back stage utvecklades en ”känslomässig hierarki” mellan de olika ”rummen” i parken. Rummen påverkar och påverkas av de människor som använder dem och de påverkas och interagerar även med varandra. Jag kunde konstatera att vissa rum som ”vardagsrumsgolvet” var känsligare för intrång än t.ex. poolen, dessa två rum fick därmed ett back stage – on stage förhållande. Stapelbädden i sin tur är ett stort rum som varierar i skalan vad gäller interaktions – och reträttplatser, interagerande

nära ”vardagsrumsgolvet” och reträtterande längst upp p.g.a. det stora avståndet. Den här typen av analysmetod är delvis subjektiv eftersom jag i första hand har utgått ifrån mina egna observationer och tolkningar av platsen samt mina egna tolkningar av andra människors beteende. I dessa tolkningar kommer mina egna värderingar och känslor in, t.ex. i form av min egen förståelse av genusordningen. I detta arbete har jag också genom mina observationer och intervjuer kunnat konstatera att mitt intryck av att vi i samhället idag lever i ett asymmetriskt genusförhållande där kvinnor som grupp är underordnade män som grupp har bekräftats. Inför den här typen av undersökningar som jag har gjort menar jag i likhet med Carina Listerborn där hon skriver i sin avhandling *Trygg stad* att även om ”känslor är svåra att definiera som vetenskapliga begrepp på grund av deras subjektiva och situationella karaktär”, så är de dock en viktig grund till en förståelse av sociala fenomen. Genom känslor kan maktrelationer i vardagslivet upptäckas och aväckas (Listerborn, 2002, s. 74).

Därför är en ”känslomässig” subjektiv analys viktig och mycket relevant att ha med i detta arbete. Jag har valt att se på genus som en maktrelation och den sociala organiseringen av könsskillnad. Med denna analysmetod så avtäckas just de maktrelationer som jag har varit där för att analysera och observera. Den rumsliga analysen, där jag har identifierat reträtt – och interaktionsplatser har fått utgöra en grund och inspiration till den rumsliga utformningen i konceptskissen. Som komplement till denna har jag även använt mig av teorier från Kevin Lynch och Jan Gehl i gestaltungsfasen.

Stapelbäddparkens betydelse som ett offentligt rum

I det offentliga synliggörs det gemensamma och det är också en plats där sociala identiteter tar form och ageras ut (Andersson 2002, s. 8; se Fraser 1992 i Andersson 2002, s. 46). Om det offentliga livet innehåller läroprocesser för hur vårt samhälle fungerar och hur vi lär oss att förstå och hantera den normativa ordningen, är det av yttersta vikt att kvinnor och män, tjejer och killar är lika delaktiga i användningen av staden. Här synliggörs ett förhållande mellan ett genusperspektiv och det offentliga rummet. Stapelbäddsparkens roll i sammanhanget är betydande eftersom detta just nu är en plats som på många sätt faktiskt reproducerar rådande könsroller. Genom användningen av platsen blir det tydligt för besökarna vem eller vilka detta rum tillhör. Men platsen har också genom sina användare potential att förändras.

Jag tänker mig en framtid där kvinnors och mäns erfarenhetsvärldar i stort sett liknar varandras. Jag tror också att det för att nå fram till ett jämställt samhälle krävs en djupare integrering av genusperspektivet i den fysiska planeringen.

Det här examensarbetet har gett mig en möjlighet att reflektera över vad ett genusperspektiv i den fysiska planeringen kan innebära och vad det kan få för gestaltningsmässiga konsekvenser.

Att arbeta med ett genusperspektiv har varit intressant och lärorikt eftersom det har fått mig att aktivt involvera de sociala dimensionerna i min gestaltning och arbeta med dessa på ett för mig nytt sätt. Den fysiska gestaltningen kan inte ensam stå för att rätta till dagens asymmetriska genusförhållanden, det är ett samspel mellan den fysiska miljön och dess sociala dimensioner och detta förhållande har varit intressant och utvecklande att undersöka. För mig har implementeringen av ett genusperspektiv i min analys och vidare in i konceptskissen inneburit att jag har fokuserat på platsens sociala dimensioner och utefter det utvecklat den fysiska miljön. Detta resulterade i en urban ganska karg miljö, kanske inte så långt borta från det intryck som platsen inger idag.

Från detta arbete tar jag med mig en ny kunskap om de ”dolda maktrelationer” som kan gömma sig i den offentliga miljön. Jag tar också med mig vetskapen om vikten av att reflektera över vem det är som planerar, finansierar och använder våra offentliga rum samt vilka normer och värderingar som förs vidare in i den fysiska gestaltningen.

Källor och litteratur

Tryckta källor och litteratur

Andersson, Birgitta (2001). *Rädslans rum- trygghetens rum- ett forskningsobjekt om kvinnors vistelse i trafikrummet*. Lunds universitet. Stockholm: VINNOVA- Verket för innovationssystem/The Swedish Agency of Innovation Systems

Andersson, Birgitta (2005). Mäns våld blir kvinnors ansvar – riskkalkylering i det offentliga rummet. I Friberg, Tora, Listerborn, Carina, Andersson, Birgitta & Scholten, Christina (red.) (2005). *Speglingar av rum, om könskodade platser och sammanhang*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Andersson, Björn (2002). *Öppna rum, om ungdomarna, staden och det offentliga livet*. Diss. Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete. Västra Frölunda: DocuSys AB

Bahrtdt, Hans-Paul (1967). Den moderna storstaden. Sociologiska översväganden vid stadsplanering. I Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lunds universitet, Byggnadsfunktionslära, Arkitektursektionen. Lund: KF SIGMA

Bengs, Carina (2002). Looking good: a study of gendered body ideals among young people. I Andersson, Björn (2002). *Öppna rum, om ungdomarna, staden och det offentliga livet*. Diss. Göteborgs universitet, Institutionen för socialt arbete. Västra Frölunda: DocuSys AB

Björk, Nina (1996). *Under det rosa täcket, om kvinnlighetens vara och feministiska strategier*. Borås: Wahlström och Widstrand. Centraltryckeriet,.

Forsberg, Gunnel (2005). Den genderiserade staden. I Friberg, Tora, Listerborn, Carina, Andersson, Birgitta & Scholten, Christina (red.) (2005). *Speglingar av rum, om könskodade platser och sammanhang*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Friberg, Tora, Listerborn, Carina, Andersson, Birgitta & Scholten, Christina (red.) (2005). *Speglingar av rum, om könskodade platser och sammanhang*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Gehl, Jan (2003)(1971). *Livet mellem husene: udeaktiviteter og udemiljøer*. Köpenhamn: Arkitektens Förlag.

Goffman, Erving (1988). Jaget och maskerna. En studie i vardagslivets

dramatik. I Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lunds universitet, Byggnadsfunktionslära, Arkitektursektionen. Lund: KF SIGMA

Göransson, Sten, Lieberg, Mats & Olsson Lieberg, Titti (2006). *Ungdomar utvecklar det offentliga rummet, exemplet Stapelbäddsparken*. Alnarp/SLU: (rapport 1:2006)Movium

Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund, Studentlitteratur.

Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lunds universitet, Byggnadsfunktionslära, Arkitektursektionen. Lund: KF SIGMA

Lieberg, Mats (1998). *Ungas rum och rörelser i stadens periferi*. Nordisk arkitekturforskning, vol 11, nr 3, 1998. Red Jerker Lundeqvist et al.

Listerborn, Carina (2002). *Trygg stad – Diskurser om kvinnors rädsla i forskning, policyutveckling och lokal praktik*. Diss. Arkitektur, Chalmers tekniska högskola. Göteborg: Reproservice, Chalmers.

Lyman, S och Scott, M (1967). "Territoriality – A Neglected Sociological Dimension". I Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning. Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Diss. Lunds universitet, Byggnadsfunktionslära, Arkitektursektionen. Lund: KF SIGMA

McDowell, Linda (1999). Gender, identity & place – understanding feminist geographies. I Friberg, Tora, Listerborn, Carina, Andersson, Birgitta & Scholten, Christina (red.) (2005). *Speglingar av rum, om könskodade platser och sammanhang*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposium.

Scott, J.W (1988). Gender and the Politics of History. I Andersson, Birgitta (2001). *Rädslans rum- trygghetens rum- ett forskningsobjekt om kvinnors vistelse i trafikrummet*. Lunds universitet. Stockholm: VINNOVA- Verket för innovationssystem/The Swedish Agency of Innovation Systems

Stapelbäddsparken. Malmö stad, Movium, Bryggeriet (broschyr).

Övriga källor

Enkätundersökning 2007, Föreningen Bryggeriet

Elektroniska källor

www.malmo.se/parkerstrander (2007-11-08)

<http://www.skane.se/templates/Page.aspx?id=201417> (2007-11-08)

Bildkällor

Framsida – ”Feministtapeten” i förgrunden är gjord av konstnärskollektivet Megafån med Freja Bäckman, Heidi Lunabba och Fredrika Biström,
www.megahem.info

Foton – alla foton i detta dokument är tagna av författaren

Kartmaterial

Malmö Stads Gatukontor har tillhandahållit dwg-filer över Stapelbäddsparken och tillåtit användning av dessa som grundmaterial till konceptskiss och rumsanalyser.

Bilaga A – Frågeguide

I arbetet har jag valt att redovisa två intervjuer som omfattar och sammanfattar det mesta som har avhandlats i samtliga intervjuer och samtal. Alla intervjuer har varit givande i min arbetsprocess och jag har i arbetet valt att fälla in kommentarer eller tips från dessa nyckelpersoner för att motivera en del val och beslut.

Intervjuerna i detta arbete har genomförts i kvalitativ form, dvs. som fria samtal. Jag har utgått ifrån två grundfrågor;

- 1) Har ett genusperspektiv tillämpats i tillblivelseprocessen av Stapelbäddsparken och i så fall på vilket sätt?
- 2) Finns det ett genusperspektiv i den fysiska utformningen av parken?

Utefter dessa frågor har frågorna varierat beroende på intervjuperson.

